

A large, illuminated Christmas tree structure made of lights and branches, with a street lamp in the foreground. The tree is composed of numerous small lights in various colors (yellow, blue, red, green) and is set against a dark background. The structure is supported by a metal frame. A street lamp is visible in the foreground, casting light on the tree.

Jorma Pihkala

Uususkonnot

Jorma Pihkala

Uususkonnoista

Kristillisiä näkökulmia

2020

Hausjärvi

Sisällysluettelo

JOHDANNOLLISTA.....	4
HUMANISMI.....	5
PARADIGMAN MUUTOSPROSESSI.....	11
USKOMUSJÄRJESTELMÄT.....	15
TIE UUSUSKONNOLLISUUTEEN.....	15
NEW AGE (NA) ELI UUSHENKISYYS.....	18
UUSUSKONNOLLISUUDEN UUTUUS.....	20
UUSUSKONNOLLISUUDEN PERUSPIIRTEITÄ.....	21
UUSUSKONNOLLISUUDEN RYHMITTELYÄ.....	22
ILMIÖITÄ JA MENETELMIÄ UUSUSKONNOLLISUUDESSA.....	25
UUSUSKONNOLLISUUDEN VETOVOIMA.....	26
SONJA KUULAN TIE UUSHENKISYYDESTÄ KRISTINUSKOOKSI.....	28
SATANISMI.....	30
EVANKELIUMIN TARTTUMAPINTOJA UUSUSKONNOLLISUUDESSA.....	33
UUSUSKONNOLLISUUDEN VAIKUTUS KIRKOSSA.....	35
MUUTAMA NEUVO KOHDATESSAMME UUSUSKONNOLLISIA IHMISIÄ.....	37
KIRJALLISUUTTA.....	37

JOHDANNOLLISTA

Tutustuttuani opiskeluaikani Francis A. Schaefferin tuotantoon aloin ymmärtää, miten tärkeä on oppia tuntemaan omien aivojensa toiminta. Länsimaisen ihmisen sisimmässä esiintyy samanaikaisesti useita eri maailmankatsomusmalleja, jotka toisaalta taistelevat keskenään ja toisaalta elävät hyvässä sovussa siten, että niitä sovelletaan tilanteiden mukaan. Tultuani uskoon 15 -vuotiaana, minua oli vaivannut lukiossani tietynlainen ristiriitaisuus, joka ilmeni koulurakennuksemme seinillä. Tampereen Klassilisen lyseon pohjoisseinässä lukee: ”Kaiken opin päätös on: Pelkää Jumalaa ja pidä hänen käskynsä.” Eteläseinässä puolestaan on latinankielinen runo:

Fennia vos genuit
Gremio vos intima fovit.
Arboris auscultet
Murmura quisque suae.
Fenni vos maneat.
At hoc animis retinete
Graecia quid dederit
Vobis et Hesperia.

Suomi synnytti teidät
ja otti teidät lämpimään syleilyynsä.
Sen metsät antavat
kuultavaksi kuiskeensa.
Pysykää suomalaisina
pitäytyen mielessänne
siihen, mitä Kreikka ja
Rooma antoi teille.

Pohjoisseinä julistaa siis kristillistä maailmankuvaa, mutta eteläseinä suomalaiskansallista luontomystiikkaa ja kreikkalais-roomalaista humanismia. Kaikki kolme maailmankuvaa eli paradigmaa Suomessa tuohon aikaan vaikutti. Ne vaikuttavat toki edelleen, mutta ihmiskeskeisen humanismin jatkeena uususkonnolliset liikkeet ovat vahvistaneet osuuttaan ihmisten mielissä. Amerikan kautta levinnyt uususkonnollisuus, jota viime vuosisadan jälkipuoliskolla kutsuttiin Uudeksi Aikakaudeksi, New Age ja nykyään uushenkisyydeksi, sisältää paljossa idän hindulaisuuden ja buddhalaisuuden vaikutusta, mutta se liittyy myös vanhaan suomalaiskansalliseen shamanistiseen luonnonpalvontaan. Humanismiin se liittyy ihmiskeskeisyydessään ja eettisessä relativismissaan.

On tärkeätä tiedostaa, että ihmiset eivät ainoastaan jakaudu jonkun maailmankuvan mukaan erilaisiin ryhmiin, vaan kaikki paradigmat löytyvät jossain määrin myös jokaisesta suomalaisesta. Riippuen siitä, mikä niistä on hallitseva, voidaan tietenkin puhua henkilön maailmankatsomuksesta. Siksi eri maailmankatsomuksen omaavien ihmisten on kuitenkin ainakin jossain määrin mahdollista ymmärtää toisiaan.

Usein siirtyminen maailmankuvasta toiseen saattaa tapahtua tiedostamattamme aivan muutamassa silmänräpäyksessä kuten esimerkiksi, kun harras uskova kävelee jumalanpalveluksesta ulos. Jo kirkon eteisessä puhe vaihtuu Jumalasta autoihin tai asusteisiin siis naturalistisen, käytännön ateistisen maailmankuvan piiriin. Sopivassa pelottavassa tilanteessa maaginen kummitusten pelko taas saattaa nousta pintaan, niin kuin esimerkiksi Jeesuksen opetuslapsilla, kun he näkivät myrskyävän järven päällä kävelvän Jeesuksen hahmon.

Ymmärtääksemme nykyistä uushenkisyyttä meidän kannattaa katsahtaa maailmankuvien keskinäiseen kamppailuun halki historian saaton. Uskovan kristityn hengellisessä kasvussa on paljossa kysymys myös siitä, että Jumala-keskeinen maailmankuva saa hänen kaikilla elämänalueillaan hallinnan yli muiden.

Läntisen maailman sisällä ovat taistelleet pitkään keskenään Jumala-keskeinen juutalais-kristillinen ja ihmiskeskeinen humanistinen maailmankuva keskenään. Humanismi saavutti selkeän voiton kristillisestä valistusajan koittaessa. Tänä päivänä ihmiskeskeinen malli on selkeästi vallitseva, mutta naturalistis-ateistisen riittämättömyyden vuoksi varsinkin toisen maailmansodan jälkeen uususkonnollisuus on noussut sen kilpailijaksi. Siirtyminen humanistisesta uususkonnolliseen malliin ei ole läntiselle ihmiselle vaikea, koska molemmat ovat ihmiskeskeisiä ja etiikaltaan suhteellistavia.

Uususkonnollisuuden ymmärtämiseksi on tarpeen tuntea niin vanhoja luonnonuskontoja, shamanismia ja idän uskontoja. Niistä olen kirjoittanut erikseen Maailmanuskonnot -nimisen kirjan, joka on luettavissa osoitteessa <http://www.pihkala.net/Kirjat/Uskonnoista.pdf>.

HUMANISMI

Kristinuskolla tarkoitan tässä yhteydessä uskonnollista järjestelmää, jossa uskotaan Raamatun ilmoitus-totuus (Jumalan tulo ihmiseksi Jeesuksessa, Jeesuksen synnit sovittava uhrikuolema, ruumiillinen ylösnousemus jne), vaikka yleiskielessä kristinuskolla saatetaan ymmärtää kaikenlaista uskonnon harjoitusta, joka tapahtuu kristillisen kirkon nimikkeen alla. Teen tämän eron siitä syystä, että merkittävä osa uususkonnollisuudesta maassamme esiintyy luterilaisen kirkkomme sisällä.

Humanismilla en tarkoita humanistisia tieteitä tai humaania eli inhimillistä suhtautumista toisiin ihmisiin, vaan tiettyä maailmankatsomusta, joka peruspiirteet suhteessaan kristinuskoon ja uususkonnolliseen monismiin ovat oheisessa taulukossa.

Uususkonnollisuudella, (josta käytän lyhyden vuoksi nimitystä monismi, vaikka se onkin vain yksi sitä luonnehtiva piirre, mutta mielestäni niin vallitseva, että en tee kovin suurta väkivaltaa) tarkoitan hindu-lais-buddhalaiselta taustalta nousevaa monimuotoista uskonnollista liikehdintää.

Kreikkalainen humanismi

Sanalla humanismi on useita erilaisia merkityksiä. Meidän länsimaisessa kulttuurissamme humanismi juontaa juurensa kreikkalaiseen filosofiaan, jonka taustalla oli monijumalainen uskonnollisuus. Kreikkalaisen jumalaistaruston jumalat ovat pääsääntöisesti ihmisten eräitä piirteitä yli inhimillisten rajoitusten jatkavia persoonallisia olentoja. Langenneen ihmisen uskonnollisuutena kreikkalainen pakanaisuus oli siis pitkälle Luojan sijasta luodun palvontaa. Jumalat edustivat siis eräällä tavalla ihmisen palvontaa. Tästä ei ollut sitten pitkää matkaa kreikkalaisella filosofialla luopua varsinaisista jumaluuksista ja siirtää huomio kokonaan ihmiseen itseensä. Vaikka kreikkalaistakin filosofiaa on monen laista, kaikkea hallitsevana todellisuutena on usko ihmisen omaan kykyyn ajatella ja löytää totuus.

Buddhalainen humanismi

Humanismia esiintyy myös hyvin toisenlaiselta esimerkiksi buddhalaiselta taustalta. Alkuperäisessä buddhalaisuudessa ei tarvittu mitään jumalia tai jumaluutta vaan ihminen oli kaiken keskuksessa. Vaikka aktiivisuus, luovuus ja tavoitteellisuus ihmisen voimavarojen hyväksikäyttönä ei varsinaisesti kuulu buddhalaisuuteen, joka pitää niitä elämän janon synnyttäminä harhoina, silti sen keskuudesta löytyy paljonkin ajattelua ja toimintaa, joka on muuntunut lähes täydeksi alkuperäisen buddhalaisuuden vastakohtaksi.

Evankeliumin ja kreikkalaisen humanismin törmäys

Kun evankeliumi kohtasi kreikkalaisen humanismin, se joutui törmäyskurssille sen kanssa. Raamatun mukaan ihmisen turmeltui täysin syntiinlankeemuksessa. Lankeemus ei jättänyt jälkeensä vain tunteitensa vietävää ja himojensa orjaksi joutunutta ihmistä, vaan sen seurauksena myös ihmisen järki sumeni ja ihminen joutui eroon Jumalasta ja täyteen synnin, kuoleman ja Saatanan valtaan.

Raamatun ihmiskuva ei kerta kaikkiaan sopinut yhteen humanismin korkean ihmiskuvan kanssa. Rakentavan apologian nimissä käytiin kuitenkin jo varhain rakentamaan "historiallista kompromissia" kristinuskon ja humanismin välille.

Sopeutuva ja sitkeähenkinen humanismi

Humanismi on osoittautunut harvinaisen sitkeähenkiseksi kautta vuosituhansien. Sen voima on ollut sen liitossa ihmisen perusylpeyden ja turhamaisuuden kanssa. Se on osoittautunut myös erittäin kyvykkääksi sopeutumaan uusiin olosuhteisiin. Niin kuin edellä viittasin, humanismin synty sanat lausuttiin jo Hellaassa kreikkalaisen kulttuurin kukoistuksen keskellä. "Ihminen on kaikki kaikessa, ihminen on vapaa, ihminen on kaiken mitta, ihminen on pohjimmiltaan hyvä."

Humanismi selvisi kuiville mysteeriuskonnoista ja gnostilaisuudesta, vaikka ne jäivät elämään syrjään työnnettyinä sivuraideolemassaolossa noustakseen nyt 2000 vuotta myöhemmin uuteen kukoistukseen. Varsinainen yhteenotto tuli valtiouskonnoiksi nousseen kristinuskon ja humanismin välille. Näillä kahdella ei olisi pitänyt olla mitään mahdollisuutta rauhanomaiseen rinnakkaiseloon, mutta humanismi onnistui tekemään kristinuskon kanssa jälkimmäiselle kohtalokkaan kompromissin. Hyväksyttiin kristinuskon synkkä, mutta kylläkin totuuden mukainen kuva ihmisen pahuudesta yhdellä pienellä poikkeuksella. Ih-

misen järki ei ollutkaan aivan niin sokaistunut kuin Raamattu opettaa, vaikka himot jylläävätkin tunteen ja tahdon alueella.

Laiha kompromissi koitui kuitenkin humanismin riemuvoitoksi ja kristinuskon kuolonhaavaksi. Sen avulla lopulta saatiin nimittäin kammetuksi Raamattu arvovalta-asemastaan ja humanismin tulva pääsi vapaasti leviämään.

Historiallinen kompromissi

Renessanssin aikana humanismi nousi uuteen kukoistukseen varsinkin humanististen tieteiden (kirjallisuus, puhetaito, kielitiede) ja taiteiden uuden kukoistuksen aikana. Kristillinen humanismi sai puolesta-puhujia jopa eräistä keskeisistä uskonpuhdistajista kuten Zwingli ja jopa Calvin, vaikka Luther joutikin Erasmuksen edustaman humanismin kanssa törmäyskurssille.

Kristillinen humanismi

Tänä päivänä kristillinen humanismi korostaa ihmisen ainutlaatuisuutta Jumalan kuvaksi luotuna olentona. Samalla se korostaa Jeesusta täydellisenä ihmisyyden mallina ja osoituksena siitä, miten Jumala arvostaa suunnattomasti luomaansa ihmisyyttä tulemalla Jeesuksessa itse ihmiseksi. Kuvaavaa kuitenkin on, että kristillinen humanismi sivuuttaa hyvin pitkälle syntiinlankeemuksen vaikutuksen ja näin ollen myös Jeesuksen uhrin Golgatalla sijaissovitusmerkityksessä. Kristillinen humanismi saattaa toki puhua rististä Jumalan rakkauden demonstraationa.

Kun ev.lut. kirkkomme työntekijäkoulutus lepää hyvin pitkälle samalla yleishumanistisella pohjalla kuin muukin koulutusjärjestelmämme, suurta ja kasvavaa määrää kirkkomme työntekijöistä voi hyvällä syyllä luonnehtia kristillisiksi humanisteiksi, koska pääpaino heidän opetuksessaan ja toiminnassaan on ihmisen mahdollisuuksissa pelkästään luomisen varassa. Toisaalta kirkkomme työntekijöissä on havaittavissa myös suuntaus, jossa kristillisestä humanismista siirrytään edelleen uususkonnolliseen monismiin.

Sekulaari humanismi

Valistuksen jälkeen humanismi alkoi riisua läntisessä kulttuurissa kristillistä pukuaan pois ja valtaviiraksi muodostui sekulaari humanismi. Siinä Jumala jätetään kokonaan pois kuviosta, vaikka kristillisessä humanismissa Jumalalle hyväksyttiin tietty tosin ajan mukana vähentyvä rooli. Sekulaarin humanismin tyypillisin maailmankuva on naturalistinen eli se hylkää Jumalan puuttumisen asioihin ja on siis pääsääntöisesti ateistista.

Humanismi onnistui liittoutumaan modernin luonnontieteen kanssa, vaikka modernin tieteen metodin kehittäjät olivat pääsääntöisesti hartaita kristittyjä, jotka tutkiessaan luomakuntaa ja sen lainalaisuuksia tiedostivat tehtäväkseen "ajatella Jumalan ajatuksia Hänen jälkeensä". Myöhemmin humanismi liittoutui jo kreikasta alkunsa saaneen, mutta aivan uuteen kukoistukseen nousseen kehitysajattelun kanssa. Sehän marssi tantereelle evoluutioteorian muodossa. Freud ja muut sielutieteen kehittäjät tarjosivat taas humanismille uuden mahdollisuuden levittää valtaansa ihmismieliin.

Kristillis-humanistinen paradigma oli yllättävän sitkeä, mutta veden ja öljyn seoksena se oli alusta asti tuomittu tuhoon. Jommankumman oli saatava valta. Vaikka kristillinen humanismi elää yhä tänään tiettyissä piireissä, kokonaisuutena ottaen lännessä valistus, liberaaliteologia sen hedelmänä, luonnontieteiden nousu ja evoluutioteoria antoivat kuoliniskun kristillis-humanistiselle kompromissille naturalismin suureksi voitoksi.

Valistuksen jälkeisen humanismin päävirta, sekulaari humanismi, jättää kaiken tuonpuoleisuuden kuvioista pois, vaikka kykeneekin käsittelemään tuonpuoleisuutta koskevaa materiaalia uskontotieteellisenä ilmiönä. Olevaista on vain maailmankaikkeus ja ihminen on täysin riippuvainen itsestään siinä, miten hän sen mieltää ja sen keskellä elää. Olosuhteiden pakosta humanistien on kuitenkin ollut pakko lisääntyvässä määrin myöntää ihmisen riippuvuus ympäröivästä luomakunnasta ja se, että ihmisen vapaus on sittenkin yllättävän rajallista.

Individualistinen ja kollektiivinen humanismi

Kun ihminen on kaiken keskuksessa, siitä on tehty ainakin kahdenlaisia sovelluksia. On humanismia, joka korostaa yksilön arvoa ja vapautta yli yhteisön - tämä muoto on viime aikoina ollut lännessä suosituinta. Mutta on myös humanismia, jossa yksilön sijasta yhteisö, joko paikallinen tai valtiollinen tai jopa

globaali, on asetettu keskukseen. Näin esimerkiksi marxilaisuus edustaa erästä humanismin muotoa, vaikka onkin monessa suhteessa kulkenut tiensä loppuun.

Tämän päivän humanismin piirteitä

Vaikka varsinkin individualistisen humanismin keskuudessa jokainen sen kannattaja voi syystäkin väittää edustavansa aivan omaa lajia humanismiaan, niin kuitenkin alla esitetyn kaavion ominaisuudet luonnehtivat tänään yleisintä humanismin muotoa länsimaissa.

Maailma on olemassa itsestään. Jumala on vain ihmisen sielun tuote, mutta sellaisenaankin se kertoo ihmisen suuruudesta ja siksi uskonnollisuutta kunnioitetaan, vaikka sitä pidettäisiinkin taikauskona. Tässä ero tämän päivän humanismin ja valistuksen ja marksilaisen humanismin välillä on selkeä. Maailma, ihminen mukaan lukien, on ainetta ja energiaa. Ihminen on kaiken mitta, mutta koska ihmisiä on paljon, niin mitään lopullista totuutta ei ole, kaikki on enemmän tai vähemmän suhteellista.

Ihminen on kehittynyt eläin, jolla on moraalivaisto. Moraalivaiston sisältö on kuitenkin pitkälle kulttuurisidonnainen ja samankin kulttuurin sisällä tilanteet ratkaisevat, mikä on milloinkin hyvää ja mikä paha. Mies ja nainen ovat erilaisia mutta tasa-arvoisia, vaikka he kilpailevatkin keskenään.

Ihmisen ja yhteisöjen ongelmat juontavat taikauskoon, tietämättömyyteen ja kasvatuksen puutteisiin - osin onnettomiin olosuhteisiin. Ongelmia voidaan kuitenkin tehokkaasti käsitellä niin luonnontieteitten kuin henkítieteittenkin kehittämällä tekniikoilla.

Historia kulku on lineaarista mutta sattumanvaraista. Kuolemassa ihminen lakkaa olemasta olemassa. Uskonalle annetaan rooli myyttisenä tapana antaa moraalí- ja arvokasvatusta ja Jeesusta arvostetaan esikuvallisena ihmisenä, korkean tason moraaliohjaajana ja esikuvana, jonka opetukset tosin olivat aikaan sidottuja, niin kuin hän itsekkin oli aikansa lapsi.

Saavutukset

Sanoilla humanismi, humaani, humanisti on pääsääntöisesti hyvä kaiku monen suomalaisen korvissa. Se liitetään sellaisiin asioihin kuin korkea koulutustaso, tieteellisyys, YK, ihmisoikeudet, uskonnonvapaus, demokratia, Punainen Risti, kehitysapu, rauhanliike, korkea elintaso, sairaanhoito- ja sosiaalihuolto, luovat ja esittävät taiteet jne. Monet niin sanotut pehmeät arvot on liitetty jollain tavalla humanismiin ehkä luonnonsuojeluideologiaa lukuun ottamatta, joka liittyy selkeämmin uususkonnollisuuteen.

Ovatko siis nuo edellä luetellut asiat todella humanismin aikaansaannosta? Humanisti ei tietenkään väitä, että humanismi liikkeenä, maailmankatsomuksena tai paradigmana olisi saanut kaikkea tuota aikaan, vaan pikemminkin ihminen ja ihmiset ovat saaneet ne aikaan. Historia kehitys korkeammalle sivilisaation tasolle kaikkine siunauksineen on siis vahvin argumentti sen puolesta, että ihminen kykenee siihen hyvään, jonka hän tajuaa tavoittelemisen arvoiseksi. Humanismi on siis perusteltu ja oikea elämäntähtämys.

Tasa-arvo

Mutta katsotaanpa noita hyviä edistysaskeleita hiukan tarkemmin. Ensinnäkin humanismi on asettunut voimakkaasti tukemaan ihmisten tasa-arvoa sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, terveyteen, koulutukseen ja uskontoon katsomatta. Humanismi esiintyy samalla kaikkinaisen syrjinnän vastustajana.

Mutta millä perusteella ihmiset ovat tasa-arvoisia ja mikä on sitten tuon tasa-arvon suuruus? Jos ihmisen arvo on matemaattisesti ilmaistuna nolla, niin silloinhan kaikki ovat nolliä. Kun länsimainen individualistinen humanismi asettaa yksilön kaiken mitaksi toisin kuin kollektiivinen humanismi, niin toisen ihmisen arvon mitta on mittaja itse. Jos syystä tai toisesta hän ei löydä itselleen mitään arvoa, niin seurausena on se surkea tilanne, että kenelläkään muullakaan ei ole mitään todellista arvoa.

Relativismin seurausta

Humanismin omaksuma relativismi onkin johtanut ihmisarvokysymyksessä nyttemmin järkyttäviin tuloksiin. Abortti ja eutanasia sekä laajemmin keskustelu siitä, keitä hoidetaan ja keitä ei, kertoo, että ihmisarvoa on käytännössä ruvettu arvioimaan joko niin, että toimitaan sen mukaan, millaiseksi kulloinkin ihminen itse katsoo oman arvonsa (kärsivät ja kuolemaa pyytävät ihmiset), tai sitten arvioidaan toisten arvo vain sen hyödyn tai vahingon mukaan, mitä he arvioijalle itselleen aiheuttaa (abortti).

Siinä vaiheessa, kun kahden yksilön tai yhteisön ja yksilön käsitykset ihmisen arvosta (esim. kuoleman tuomion yhteydessä) joutuvat ristiriitaan keskenään, tilanne muuttuu entistäkin hankalammaksi. Paljon mainostettu suvaitsevaisuus loppuu yleensä siihen, että ei suvaita sellaisia ihmisiä, jotka eivät ole suvaitsevia suvaitsevaisuus ideologian kannattajia kohtaan. Lopulta voimakkaampi määrää, mikä on heikomman arvo. Rikollisuuden ja väkivallan samoin kuin syrjinnän lisääntyminen maassamme on suorassa suhteessa siihen, että ihmiset eivät löydä enää mitään arvoa omalle elämälleen eivätkä toistenkaan elämälleen. Asiaa ei auta vähääkään evoluutioteorian mukainen käsitys ihmisestä monimutkaisena kemiallisena tehtaan ja sattuman tuloksena.

Ihmisarvon objektiivinen mitta

Ihmisarvon mittaamiseen tarvitaan objektiivinen ihmisen ulkopuolella oleva mitta. Sellaisen Jumala tarjosi lähettämällä oman ainoan Poikansa ihmiseksi ja mittauttamalla eräänä perjantaina ihmisen arvon omalla rakkaudellaan. Syntinen ja tuomion ansaitseva pantiin toiseen vaakakuppiin ja Jumalan Pyhä toiseen. Mutta ihmeellistä kyllä syntinen ja täysin turmeltunut osoittautui arvokkaammaksi kuin Jumalan Poika. Jeesus Kristus rangaistiin syntisen sijasta, jotta syntinen saisi anteeksi ja saisi iankaikkisen elämän taivaan kirkkautta myöten osakseen. Langenneelle ja täysin turmeltuneelle palautettiin tuolla mitauksella hänen suunnaton arvonsa, myös hänen alkuperäinen luomiseen perustuva arvo.

Tämä mittaus koskee koko ihmiskuntaa. Vaikka ihminen olisi vielä kuvaannollisesti ja kirjaimellisesti li-kaojassa, hänellä on suunnaton arvo. Kristitty lähtee noiden loassa makaavien luo osoittamaan rakkautta ja kertomaan heille heidän arvostaan, sillä hän tietää kuinka arvokkaita ihmiset ovat ja että ketään ei saa jättää vaille rakkautta.

Kaikenlainen diakoniatyö ja lähetystyö lähtee liikkeelle tuosta Jumalan rakkauden teosta ja sen merkityksestä ihmiseen. Kun ihminen on saanut omalla kohdallaan kokea tuon Jumalan rakkauden vaikutuksen loppuun asti eli saanut Jumalan Pyhän Hengen sydämeensä, hän kykenee Pyhän Hengen voimassa osoittamaan rakkautta myös vihamiehiiän kohtaan. Golgatan rakkaus ei siis tuo vain teoreettista ratkaisua vaan antaa myös voiman tasa-arvon toteuttamiseen. Golgatan rakkaus ei myöskään voi tunnustaa minkäänlaista syrjintää oikeutetuksi.

Uskonnonvapaus

Kristinuskon suhde uskonnonvapausajatteluun, joka on eräs humanistisen suvaitsevaisuusopin sovel- lus, on kahtalainen. Kristuksen uhrityö koskee koko ihmiskuntaa, kaikkiin kansoihin, uskontoihin ja kulttuureihin kuuluvia ihmisiä. Jumala rakastaa jokaista. Rakkauden olemukseen taas kuuluu vapaus ottaa Jumalan lahja vastaan tai torjua se. Siksi kristinuskon on rakkauden suhteen universaali, mutta totuusky-symyksessä jyrkän ehdoton. Pelastustie on vain yksi. Evankeliumin totuuden ja armon sana eivät koskaan suostu "rauhanomaiseen rinnakkaiseloon" valheellisen uskonnollisuuden kanssa. Se lähtee aina voittamaan Jumalan sanan ja rakkauden keinoilla pimeyden vallassa olevia Jumalan valtakuntaan. Uskonnonvapaus merkitsee kristitylle sitä, että hän ei pakota ketään sisälle Jumalan valtakuntaan, mutta hän taistelee rakkauden keinoin voittaakseen koko maailman.

Humanismin tasa-arvo-opetuksen alkuperä

Humanismin tasa-arvo-opetus juontaa juurensa kristinuskon vaikutukseen. Kreikkalainen humanismi ei kyennyt tasa-arvoideaansa milloinkaan toteuttamaan, koska synti ihmisessä väistämättä panee hänet polkemaan muita korottaakseen itseään. Kreikassa orjilla ei ollut ihmisarvoa - siis yli puolella koko väestöstä. Vasta evankeliumin voittokulku kykeni surkastuttamaan orjalaitoksen sisältä käsin niin, että se muuttui pikemminkin työsuhejärjestelmäksi, joka lopulta häipyi. Myöhemmin se nousi kylläkin uudelleen kukoistukseen neekeriorjuutena ja jatkuu tänä päivänä seksiorjuutena. Orjalaitos on menettänyt historia aikana voimaansa vain siellä, missä evankeliumi on saanut otetta, vaikka humanismi on mielellään pannutkin asian omaan tiliinsä.

	VERTAILUA		
	<i>Kristinusko</i>	<i>Humanismi</i>	<i>Uushenkisyys</i>
Jumala ja maailma	Luoja ja luodun välinen ero	Maailma on olemassa itsestään	Jumala ja maailma ovat yhtä, panteismi
Jumalan olemus	persoonallinen ja moraalinen	taikauskoo	persoonaton, ei moraalinäkökulmaa
maailman olemus	Jumala on luonut ja ylläpitää maailman, näillä on suhde	ainetta ja energiaa	henkeä ja tietoisuutta
Jumala ja ihminen	toisiaan vastapäätä	ei suhdetta, ihminen suuri	samaa olemusta
miten voimme tietää Jumalasta	Jumalan ilmoitus Raamatussa	ihminen on kaiken mitta	totuus on ihmisessä
mikä on oikein?	perustuu Jumalan ilmoitukseen, ehdoton	tilanteesta riippuva, suhteellinen	tilanteesta riippuva, suhteellinen
ihminen	Jumalan kuvaksi tehty, langennut	kehittynyt eläin	henkiolento, uinuva jumala, jumala
mies ja nainen	erilaisia, tasa-arvoisia	erilaisia, tasa-arvoisia, kilpailijoita	samanlaisia, tasa-arvoisia, nainen hallitsee
ihmisen ongelma	synti, kapina Jumalaa vastaan	taikausko, tietämättömyys	tietämättömyys omista voimistaan
ongelman ratkaisu	usko Vapahtajaan, kuuliaisuus Jeesukselle	järki ja tekniikka	tietoisuuden muuttaminen, gnosis (=tieto)
historia	lineaarinen, Jumalan kaitsema	lineaarinen sattumanvarainen	syklinen, ympyränmuotoinen
kuolema	siirtyminen joko ikuiseen elämään tai kadotukseen	olemassaolon loppu	harhaa, siirtyminen seuraavaan elämään, jälleensyntyminen
uskonto	eivät Jumalan ilmoituksen mukaisia paitsi Kristus-usko	taikauskoo, hyvän moraalin opettamista	kaikki uskonnot ovat yhtä, synkretismi
Jeesus Kristus	ainutlaatuinen ja ainutkertainen Jumala-ihminen, ainoa Vapahtaja ja Herra, esikuva, sijainen	ihminen, moraaliopettaja, esikuva	historian henkilö, ihminen, adepti, avatara, buddha, yksi monista, osittain esikuva

Demokratia

Kysymys demokratiasta liittyy tietenkin edelliseen. Ensimmäiset ajatukset yleisestä ja yhtäläisestä äänioikeudesta liitetään yleensä kreikkalaisiin kaupunkivaltioihin, vaikka niissä äänioikeutta ei koskaan ulotettu vapaiden suhteellisen suppean piirin ulkopuolelle. Mutta jo Mooses tunsikin periaatteen, jolla kansa sai valita hierarkkisen tuomio- ja hallintojärjestelmän. Apostolien teoissa alkuseurakunta noudattaa samaa järjestelmää valitessaan diakoninsa. Jumalan ilmoitus asetti tehtäviin asetettavien laatuvaatimukset, uskova kansa sai valita ehdot täyttävien joukosta sopivat ja seurakunta nimitti heidät tehtävään. Valinnan vapaus ei siis ollut pelkkää enemmistön valtaa, vaan Jumalan hallintavallan tunnustamisen alaisuudessa tapahtuvaa toimintavapautta.

Muodollinen kansanvalta, jossa enemmistön tahto on kaiken yläpuolella, saattaa toimia millaisessa viitekehysessä tahansa, mutta pelkästään parlamentin enemmistön valtaan perustuvaa järjestelmää ei voi nimittää demokratiana. Kun Hitler ajoi juutalaisten teurastamisen läpi edustajien enemmistön tuella, tuskin oli kysymys demokratiasta vaikka muodollisesti toimittiinkin sen nimissä. Niin pian kuin enemmistö pannaan päättämään toisten ihmisten elämän arvosta, ollaan enemmistödiktatuurissa eikä demokratiassa. Vain sellainen demokratia, jossa päättäjien yläpuolella on Päättäjät ja hänen iankaikkinen tahtonsa ja lakinsa, voi tarjota vapauden.

Niin kuin ihmisarvokysymyksessä laajemminkin niin demokratiakysymyksenkin yhteydessä humanismi osoittautuu parasitiksi, loiseksi. Se liputtaa ajatuksille, joiden toteuttamiseen sillä itsellään ei ole mitään keinoja eikä voimaa. Kun hyvät aatteet kuitenkin lähtevät toteutumaan siellä, missä evankeliumin voima vaikuttaa, humanismi on ollut valmis ottamaan kunnian itselleen.

Aikuistunut 1900-luku

Viime vuosisadan puolelle tullessaan humanistinen ihminen katsoi kasvaneensa jo sellaiseen "aikuisuuteen", ettei hän tarvinnut enää kirkon tai kristinuskon auktoriteettia. Hänhän pystyi toteuttamaan korkeat ihanteensa ilman niitäkin. Tielle lähdeittiin korkein ajatuksin ja niitä eivät edes kaksi maailmansotaa, siis näyttö humanismin voimasta, ole kovin pahasti järkyttäneet. Sosialistisen humanismin romahtaminen sisältäpäin ja sen jättämä erämaa on itse asiassa ollut vaikeampi asia humanismille kuin kaikki sodat yhteensä. Humanistit ovat näet olleet taitavia syyttämään sodista poliittisten johtajien vallanhimoa ja ties mitä. Mutta täyttä sokeutta on ajatella, että kansakunnat lähtisivät surmaamaan miljoonittain toisiaan vain muutamien diktaattoriensa oikuista. Kyllä viha ja vallanhimo kulkee kansojen syvisissä riveissä, turmeltuneessa ihmisluonnossa.

Koulutus, terveydenhoito, sosiaaliturva

Mitä tulee taas koulutustasoon, terveydenhoidon ja sosiaaliturvan korkeaan tasoon, niin edelläkävijänä oli kristillinen kirkko. Hindulaisuuden, islamin ja buddhalaisuuden saavutukset näillä aloilla ovat kenen tahansa tutkittavissa historian saatosta ja tämän päivän todellisuudesta. Lukutaito ja evankeliumi kulkevat yhtä matkaa, sairaanhoito ja vaivaishoito kuuluivat ensin luostareille sitten kirkolle laajemmin ja jälkijättöisenä sekulaareille laitoksille. Mutta kun yhteiskunnallinen vanhurskaus ja sosiaalihuolto näytti pysyvän pystyssä kohtalaisesti ilman henkilökohtaista kristillistä uskoa, niin humanismi keräsi laakerit itselleen.

Viime vuodet näyttävät tappaneen hyväosaisilta ajatuksen "veljeä ei jätetä". Kovat markkinavoimat, joissa annetaan virallinen hyväksyntä ihmisen itsekkyydelle ja vallanhimolle, ovat saamassa laajan jalansijan maassamme. Korkea elintaso on hyvä, mutta sitä ei toki tarvitse aivan kaikille asti ulottaa ei ainakaan rajojemme tuolle puolen. Humanismi on osoittautunut tässäkin asiassa voimattomaksi parasitiksi, joka voi elää vain imemällä sellaista, jolla on todellista elinvoimaa.

Vapaus ja vastuu

Vapaus - humanismin eräs ylevimpiä tavoitteita - ei edellytäkään enää vastuuta toisista. "Saat olla vapaa, kunhan et häiritse minun vapauttani, taloudellinen vapauteni ja hyvinvointini mukaan lukien." Raamatullinen vapaus perustuu totuuteen ja rakkauteen, jossa saa olla vapaa itsekkyyden vallasta ja saa vapaasti panna kaikki lahjansa rakkauden käyttöön.

Jälkikristillinen Suomi

Nyt kun kristinuskko on selvästi työnnetty maassamme marginaaliin, humanismia ja ihmisen vapautta on julistettu sukupolven ajan ilman enää mitään kirkon rajoittavaa vaikutusta, niin tulokset ovatkin yllättävän masentavia. Huumeongelma, vapaus valita elämäntavakseen huumeidenkäyttö, alkoholismi ja väkivalta ja muu rikollisuus ovat räjähtäneet käsiimme. Masennusta ja syrjäytymistä kokevat myös korkeasti koulutetut samalla kuin uuslukutaidottomuus leviää. Perheinstituutio myytiin vapauden nimikkeen alla vapaalle seksille ja tuloksena on kasvanut isättömien turvaton sukupolvi ja seksuaalisten vääristymien hyökyaalto. Mihinkään näistä todellisista ongelmista humanismi ja sen sovellukset eivät näytä antavan mitään todellisia vastauksia.

Humanismi - Ioinenko

Eikö humanismi tehoakaan ilman kristinuskoa? Onko niin, että humanismi kaikesta pitkäikäisyydestään ja sopeutumiskyvystään huolimatta ei olekaan ollut mitään muuta kuin parasitti, loiskasvi, joka on kukoistanut vain siksi, että se on saanut imetyksi elinvoiman jostain muusta kuin itsestään?

PARADIGMAN MUUTOSPROSESSI

Kun pääosa Ev.lut. kirkkoa siirtyi ihmiskeskeisyyteen ja menetti otteensa kansaan ja kun sitten itse humanismin ajautui kriisiin, viimeisten vuosikymmenien aikana Suomessa samoin kuin laajemminkin länsimailla on jouduttu rajuun maailmankuvan eli paradigman muutosprosessia. Yhtenäisen maailmankuvan aika on takanapäin.

Suomessa on havaittavissa kolmen paradigman keskinäinen kamppailu. Ne ovat kristillinen, humanistinen ja uususkonnollinen, joita kaikkia esiintyy lisäksi monessa variaatiossa. Vaikka nämä näkemykset saavat kukkia vapaasti saman "suvaitsevaisuuden" lipun eli pluralismin hellässä hoidossa, pohjimmiltaan ne käyvät rajua taistelua keskenään ja kullakin niistä on tavoitteena - tiedostettuna tai ei - voittaa ylivalta ja alistaa muut allensa. Viime vuosina kristillinen on joutunut erityisen voimakkaiden hyökkäysten kohteeksi.

Tiede ja taistelevat paradigmat

Kaikilla kolmella on ystävänään ja ongelmanaan tiede. Tieteellä ymmärrän tässä yhteydessä en niinkään jokaisen tieteen harjoittajan tieteen filosofiaa, joka usein liittyy tavalla tai toisella edellä mainittuihin laajempiin paradigmoihin, vaan tieteen perusmenetelmää ja samalla sen perustavaa laatua olevaa rajoitusta:

Tiede on tiedon hankintaa, joka perustuu toistettavissa oleviin kokeellisiin havaintoihin. Havaintojen perusteella hahmotetut lainalaisuudet ja niiden ymmärtäminen liittyväkin jo sitten mitä vahvemmin havainnoitsijan omaan maailmankuvaan. Mutta itse menetelmää voi harjoittaa mistä maailmankuvasta lähtien tahansa ja toistettavat koetulokset tulee voida saavuttaa aivan riippumatta siitä, onko tiedemies kristitty, humanisti vai uushenkisyyden edustaja.

Tulosten soveltamisessa käytäntöön ratkaisevaksi tulee sitten maailmankuva ja sen sisältämä arvo-maailma. Tiedemies voi todeta, että tietyillä lääkeaineilla saadaan tiettyjä vaikutuksia, mutta siinä vaiheessa kun hän alkaa käyttää näitä aineita esimerkiksi hedelmöittyneen sikiön tappamiseen, on jo kysymys paljon enemmän kuin tieteellisestä tutkimuksesta.

Tiede ja kristinusko

Sanalla tiede on länsimaisen ihmisen korvissa vahvasti positiivinen ja uskottavuutta lisäävä kaiku. Siksi niin kristinusko, humanismi kuin uususkonnollisuuskin on pyrkinyt reivaamaan suhteensa tieteeseen mahdollisimman hyvään kuntoon. Vaikka luonnontieteellisen menetelmän kehittäneet tiedemiehet olivat lähes poikkeuksetta hartaita uskovia kristittyjä, kristinuskolla on kuitenkin ollut perinteellisesti suuret vaikeutensa sellaisten tieteellisyyden nimeä kantavien teorioiden kuin alkuräjähdyksen, evoluution ja psykologiaa leimaavan ihmiskuvien kirjon kanssa.

Tiede ja humanismi

Humanismi on aina löytänyt parhaiten yhteistyön tieteen kanssa jopa siihen määrään asti, että ns. tieteellinen maailmankäsitys ja humanismi ovat samaistuneet tieteellis-humanistiseksi paradigmaksi.

Tiede ja uususkonnollisuus

Uushenkisyydellä, jolle kokeilla ja havainnoilla ei mitään lopullista merkitystä, koska vain sisäinen korkeamman tason tietoisuus tarjoaa todellista tietoa, luulisi olevan todellisia vaikeuksia tieteellisen metodin kanssa, mutta niin ei kuitenkaan välttämättä ole. Koska tieteellinen metodi väistämättä rajaa tieteellisen tiedon ulkopuolelle sellaisen merkittävän osan tietoa, joka on arkielämän kannalta aivan välttämätöntä, uushenkisyys on kyennyt yllättävän hyvin markkinoimaan itsensä tieteellisen tiedon jatkeena ja

antanut kuvan siitä, että ilman sitä ei löydy tiedolle yhtenäisyyttä ja ykseyttä - asia joka on osoittautunut varsinkin humanismille erityisen hankalaksi. Rationaalisen ylittävä onkin tänä päivänä varsin korkeassa kurssissa.

Paradigmojen ikäkausijako

Kristinuskon, humanismin ja monismin valta suomalaisessa sielussa voitaisiin jakaa toisaalta ikäkausien ja toisaalta elämän alueiden mukaan esimerkiksi seuraavasti:

Yli 70 vuotiaissa on yhä merkittävä joukko ihmisiä, jotka kuuluvat aidon kristillisen maailmankuvan piiriin. 50-70 vuotiaat ovat pääsääntöisesti humanismin omaksuneita. Loput eli alle 50 vuotiaat ovat suurimmaksi osaksi jo uususkonnollisuuden vaikutuksen alla. Ikäjakautuma muuttuu jossain määrin sitä mukaan, miten kauaksi Helsingistä siirrytään.

Valta-alueet

Kristinuskon osana on viimeisen 40 vuoden ajan ollut taistella viivytystaistelua. Alue alueelta se on joutunut luovuttamaan vaikutusvaltaansa ensin humanismille ja sitten uususkonnollisuudelle.

Humanismi vei ensin korkeamman koulutuksen, sitten peruskoulu-uudistuksen myötä koko koululaitoksen, sittemmin hoitoalan hyvin laajasti. Tosin hoitoalalla uushenkisyys on askel askeleelta levittämässä lonkeroitaa, eikä koulutuksenkaan puolella tule vähätellä esim. steiner-koulujen marssia eliittikouluiksi.

Yksilöetiikassa kristinuskon on kärsinyt rajuimmat takaiskunsu yksilön ihmisarvon romahtamisessa (abortti ja eutanasia) ja avioliittoetiikan romahtamisessa.

Kynsin hampain kristinuskon on vielä yrittänyt pitää kiinni ns. solidaarisesta yhteiskuntaetiikasta, mutta näyttää siltä, että humanismin tukema privatisoituminen on koventanut ihmisten arvomaailmaa siihen määrään asti, että "veljeä ei jätetä" -mentaliteetti on pitkälle mennyt sotaveteraanien kanssa hautaan.

Humanismin kohtaloksi on muodostumassa sen kestävä ihmissuku, sen kyvyttömyys tarjota mitään todellista tarkoitusta ihmiselämään, sen verettömyys - kyvyttömyys tarjota tämän ajan ihmisen janoama elämysainesta, rationalististen mallien kyvyttömyys ratkaista ihmiskuntaa uhkaavia kysymyksiä (atomia hallitaan, mutta ei ydinprosessit käynnistäviä ihmisiä). Valistuksen ja tiedon lisääminen ei olekaan tuonut ratkaisuja - ihmisoikeuksien julistuksen kaikki allekirjoittavat, mutta harva noudattaa sitä.

Humanismi tarjosi itse asiassa sitoutumisellaan kehitysoptimismiin ja evoluutioteoriaan aseet uushenkisyydelle: Ameebasta apinaksi Darwinin kanssa kehittynyt ihminen ottaa ilo mielin uudeksi opastajakseen Buddhan tai avataran johdattamaan häntä yhä korkeammalle kehityksen ikuisiin sykleihin. Näin humanismin usko ihmiseen on samalla sen oman tuhon siemen.

Edellä sanottu ei silti merkitse sitä, että naturalistinen humanismi olisi henkitorissaan. Sillä on yhä merkittävää valtaa niin tieteen tekemisessä, koululaitoksessa, tervehoitosysteemeissä kuin myös talouselämässä. Viimeksi mainittu on joutunut muita enemmän uususkonnollisuuden puristukseen. Luonnonsuojelun alueella uushenkisyys on päässyt lähes totaaliseen valtaan ja sen puhalluksen niskasaan kokee tuskallisen kuumana suomalainen metsäteollisuus ja jopa maataloustuotanto.

Humanismin ja uususkonnollisuuden kompromissi

Humanismi on saanut idästä haastajakseen monistisen uususkonnollisuuden. Humanismi on jälleen kerran lähtenyt samalle tielle kuin suhteessaan kristinuskoonkin. Se on tehnyt kompromissin monismin kanssa. Perusopissaan ihmisestä kaiken mittana ja ihmisen pohjimmaisesta hyvyydestä humanismin ei ole tarvinnut luopua. Aikakäsityksen lineaarisuus ja syklisyys on helppo sovittaa toisiinsa suhteellisuusteoreettisin sanakääntein. Mutta taikauksena pitämänsä uskonnollisuuden ja jumalien hyväksyminen kuvioihin on humanismille karvas pala. Mutta sekin voidaan sietää, koska on kysymys humanismille vaarattomasta persoonattomasta ja amoraalista jumaluuksista.

Totuus hukkuu tietotulvaan

Humanismin onnettomaksi kohtaloksi on joutua oman näppäryytensä uhriksi. Se uskoi, että ihminen kykenisi tuottamaan oikeaa tietoa itselleen ja vähän muidenkin tarpeeksi. Lopputuloksena oli tietotulva, informaattorijärhdys, jota suuri minä ei enää kyennytään hallitsemaan. Kun humanismi ei kyennyt tarjoamaan mitään keinoa hyödyllisen, tarpeellisen ja arvokkaan tiedon siivilöimiseen internetin ja muiden medioiden myllystä, ihminen joutui epätoivoon. Yhtenäistä totuutta ei saanut olla, koska auktoriteettien alle ei haluttu alistua. Mutta tulva hukutti. Ihminen ei enää kyennytään tekemään ratkaisuja, minuu jää kehittymättä. Oltiin valmiit tarttumaan viimeisenä oljenkortena guruihin tai uskonnollisten organisaatioiden auktoriteetteihin, jotka tiesivät, mikä on oikeaa tietoa.

Diktatuurista tyranniaan

Länsimaat elävät aikakautta, jossa ensi kertaa yli 2500 vuoteen merkittävä määrä ihmisistä on vapautunut humanismin vallan alta joutuakseen vielä entistä pahemman herran eli monismin orjuuteen. Tilanne kertoo humanismin todellisista ongelmista, mutta ei välttämättä sitä, että monismi toisi mitään todellista vastausta kristinuskon hylänneen ihmisen sisäiseen tuskaan.

Humanismin sitkeys vuosituhantisenä maailmanselityksenä johtuu siitä, että se on pysyvässä liitossa ihmisen perussynnin, ihmisen ylpeyden kanssa. Mitä variaatioita se onkin sallinut, siinä ihmisen ei ole tarvinnut luopua synnillisestä halustaan olla kaiken keskuksessa ja hallita sekä omaa elämäänsä, omaa uskonnollisuuttaan (omatekoisia jumaliaan), jos mahdollista toisia ihmisiä ja luontoa. Kristinuskon totuus on kyennyt murtamaan humanismin valheellisen itsekorotuksen vain sikäli, kuin ihminen on suostunut nöyrytykseen äärettömän, ehdottoman ja persoonallisen, itsensä Jeesuksessa ilmoittaneen Jumalan hallintavaltaan.

Ylpeydestä hybrikseen

Koska humanismi on luonnollisen lihallisen ihmisen uskomusjärjestelmä, sen on helppo hallita ihmisiä ja saada heidät halveksimaan kristinuskoa, joka vaatii parannusta, lapseksi kääntymistä ja Jeesuksen herruuden tunnustamista. Mutta humanismin kohtaloksi saattaa muodostua uususkonnollisuus, jossa kuljetaan ihmisen ylpeyden tie vielä askeleen verran pidemmälle. Kun humanismissa ihminen saattoi julistautua itsenäiseksi ja riippumattomaksi hallitsijaksi, monismi etenee vielä askeleen pitemmälle. Kun humanismi elää riippumattomana Jumalasta, monismi julistaa, että ihminen itse on jumala. Ihmisen itsekorotuksen voittaa hybris.

Mitä humanismin jälkeen?

Niin kauan kuin marxilainen valtio jotenkuten pysyi pystyssä tai tekniikan kehityksellä kuviteltiin voitavan hoitaa samaisen tekniikan aiheuttamat ympäristöuhot, pysyttiin vanhassa maailmankuvassa, vaikka se ei enää kyennytään selittämään kuin osaksi todellisuutta. Mutta kun talous romahti ja ympäristökatastrofi löi silmille, usko humanistis-tieteelliseen maailmankuvaan alkoi horjua. Kun se ei erilaisista paikkausyrityksistä huolimatta kyennyt vastaamaan todellisuuden vaatimuksiin, nuorempi polvi alkoi hyvin nopeassa tahdissa "hypätä pois hukkuvasta laivasta".

Parin kolmen viime vuosikymmenen aikana tapahtunut siirtyminen monistiseen maailmankuvaan on ollut häkellyttävän raju. Onko lähes kolme vuosituhatta valtaa pitänyt humanismi sortumassa monismin jalkoihin? Tieteisuskon kaatuminen ei sikäli ole ihmeellistä, että sen vaikutus varsinaiseen kansaan jäi lopulta hyvin lyhytaikaiseksi. Se kuinka laajaksi ja pysyväksi monismin vaikutus lännessä tulee pitkällä tähtäyksellä olemaan, jää nähtäväksi.

Uushenkisyys ei vain tarjoa uutta ja näennäisesti humanismia kattavampaa maailmanselitystä, vaan se tarjoaa myös shamanistisella kokemuksellaan näytön toimivuudestaan syvällä emotionaalisella tasolla. Juuri uskonnollisen voiman näytön puute on syy siihen, että humanistis-tieteellinen maailmanselitys ei missään vaiheessa ole kyennyt saamaan yllätystä uskonnollisuudesta hindulaisuuden eikä buddhalaisuuden perinnäisillä valta-alueilla, vaikka se on yli vuosisadan tekniikan ja korkean koulutuksen keinoin yrittänyt suorittaa maihinnousua aasialaiseen sydämeen. Tiede ja tekniikka omaksuttiin ja ne on pantu myös jauhamaan rahaa, mutta humanismia ei, koska monismi tarjoaa ihmisen ylpeydelle vielä suuremman tyydytyksen kuin humanismi, joka jättää ihmisen sirpaloituneen tiedon epätoivoon ja juottaa tyhjää maljaa huulille, jotka janoavat syvää persoonallista kokemusta.

Maailmankuvien liittymäkohtia

Kuitenkin monistisella maailmankuvalla ja humanistis-tieteellisellä on liittymäkohtansa. Molemmat ovat relativistisia, ne suhteellistuttavat totuuden. Molemmissa ihminen voi pysyä tiukasti ylpeässä itsekortuksessaan. Humanisti saattoi nostaa itsensä muun luomakunnan yläpuolelle ja löytää itselleen arvon tietojensa ja taitojensa avulla - taitojen, jotka tiede hänen käsiinsä oli runsaasti lisännyt. Uskonnollis-monistinen uusi ihminen samaistuu kaikkeuteen ja sen ykseyteen. "Pars pro toto" (osa edustaa koko kokonaisuutta) ajattelulla hän voi löytää itsestään kaiken sen jumalallisuuden, mikä kaikkeuteen sisältyy.

Molempien yhteinen piirre on myös siinä, että mitään kaikkeuden ulkopuolista Jumalaa tai Luojaa ei tarvita, ihminen pysyy edellisessä järjensä keinoin kaiken keskuksessa, jälkimmäisessä tunnevaltaisella samaistumisella kaikkeuden ykseyteen. Ihminen on siis molemmissa vapaa itseään hallitsevasta Jumalasta, johon tulisi olla persoonallinen suhde.

Molempia yhdistää myös niiden itsekäs luonne. Vaikka monistinen pyrkiikin esiintymään luonnon pe-lastajana, niin voimakkaampana juonteena esiintyy se emotionaalinen etu, jonka tämä malli tuntuu tarjoavan - varsinkin ihmisille, jotka eivät enää keksi, mitä aineellisella puolella tavoittelisivat täällä rikkaassa lännessä. Ihminen löytää shamanistisin keinoin uuden luovuuden, erilaisin uskonnollisin tera-pioin tasapainon luonnon kanssa eli siis terveyden. Pirstaloituneen tiedon kentän sijasta löydetään mystisessä kokemuksesta kaiken yhdistävä ykseys. Ja silti voidaan täysin säilyttää totuuden relativis-mi.

Humanistis-tieteellinen edustaa riippumattomuutta kaikkeudesta, uskonnollis-monistinen samaistumista siihen. Edellinen korostaa persoonan erillisyyttä, jälkimmäinen lähestyy kaikkijumaluutta ja jumaluuteen samaistumista.

Raamatullista kritiikkiä

Molemmat maailmankuvat ovat Raamatun valossa kestävämpiä, ihmisen yritystä olla itse itsellensä jumala. Ne ovat yhtä väärää ja yhtä kaukana totuudesta. Kummankin keskuksessa on itsერიitoinen ihmi-nen, joka ei halua alistua Jumalan hallittavaksi eikä liioin siksi myöskään Jumalan rakastettavaksi.

Ihminen voi ajatella, tuntea ja kokea asiat oikein vain riippuvuussuhteessa elävään Jumalaan. Jumala taas ei ole vähäisimmäskään määrin riippuvainen luomastaan maailmankaikkeudesta, ei siihen luomiensa ja asettamiensa lainalaisuuksien ala- vaan yläpuolella, kaikkea iankaikkisuudessaan ja äärettömyydessään halliten. Jumala on pyhä rakastava persoona. Palauttaakseen syntiin langenneen ihmisen yhteyteensä Kolmiyhteinen Jumala tuli ihmiseksi Pojassaan Jeesusuksessa Kristuksessa ja sovitti ihmiskunnan synnin ja vetää ihmisiä Pyhän Hengen antaman Raamatun Sanan kautta nyt yhteyteensä. Vastata Jumalan yhteyteen palautettuna sokea ihminen voi jälleen nähdä asiat oikein ja oikeissa suhteissaan.

Uususkonnollisuuden umpikuja

Siirtymisprosessi humanistis-tieteellisestä maailmankuvasta monistiseen johtuu siis paljossa edellisen kestävämyydestä ja kyvyttömyydestä vastaamaan tämän ajan ihmisen tarpeisiin ja kysymyksiin ja jälkimmäisen näennäisestä kyvystä tähän. Idän uskonnollisuuden syvempi tuntemus osoittaa, että tällä tiellä vastassa on myöskin umpikuja, vaikka ihminen ei yleensä sitä näe ennen kuin on lyönyt päänsä seinään.

Idän uskonnollisuus ei nimittäin kykene lopulta vastaamaan ihmisen kysymykseen syyllisyydestä. Se yrittää sen kyllä selittää pois, mutta juuri syyllisyytensä vuoksi idän uskontojen keskellä ihmiset pelkäävät kuolemaa.

Idän uskonnollisuus ei vastaa liioin kysymykseen persoonallisen ihmisen huutoon persoonallista rakastavaa sydäntä kohti. Sitoessaan ihmisen yhteisöön ja luontoon se samalla vie hänen inhimillisyytensä aateluuden: persoonallisen rakkauden luodun ja Luojan välillä.

Idän uskonnollisuus ei myöskään vastaa ihmisen kysymykseen: "Mistä tulen, kuka olen, minne olen menossa?" Vain eläessään persoonallisen Jumalan kunniaksi ja häntä varten löytyy vastaus tähän. Ihminen ei ole luotu itseään varten, ei työtä varten, ei asiaa varten, vaan suurta rakastavaa henkilöä varten. Kysymys ei siis ole, mitä varten elän, vaan **ketä** varten elän.

Koska idän uskonnollisuus on viime kädessä läpeensä subjektiivista, kysymys ehdottomasta totuudesta ei löydä vastausta. Kuoleman edessä kamppailevalle ihmiselle todelliseksi vastaukseksi jää vain historiassa tapahtunut Nasaretin Jeesuksen kärsiminen ristillä ja hänen historiallinen ja ruumiillinen ylösnousemuksensa, jossa kuoleman valta kukistettiin. Kun uususkonnollisuus selittää kuoleman pois ikään kuin sitä ei olisikaan, se ei tee mitään muuta kuin silmäkääntötempun, joka ei kuoleman edessä ahdistettua ihmistä auta.

Kristus-yhteyden löytänyt pääsee elävän Jumalan rakastavan sydämen yhteyteen. Vaikka hän itse ei tiedä kaikkea, hän tietää **kuka** tietää, **kuka** hallitsee. Juuri ikuisessa alamaisuudessa Jumalalle, Jumalan lapseudessa ihminen löytää vapauden. Rakkauden ja totuuden hallitsemana hän itse voi ja saa hallita Jumalan luomakuntaa ja kerran Jumalan uudessa maassa ja taivaassa.

USKOMUSJÄRJESTELMÄT

Maailmasta löytyy ainakin 30 000 erilaista uskonnollista ryhmittymää. Lukumäärän suuruus ei kuitenkaan merkitse sitä, että todellisia uskonnollisia vaihtoehtoja olisi kovinkaan paljon. Pikemminkin on kysymys siitä, että uskontojen sosiaaliset vaikutukset näkyvät suurena määränä jakautuneisuutta.

Uskonnollisten ryhmittymien ainekset muodostuvat useimmiten alla lueteltujen kahdeksan pääryhmän oppien erilaisista yhdistelmistä. Vaikka käytän sanaa "pelastus" järjestelmien tavoitteesta, se tarkoittaa jokaiselle varsin erilaista asiaa.

Animismi:	Pelastus sopusoinnussa henkien kanssa. Esimerkiksi <i>shamanismi, shintolaisuus</i>
Ritualismi:	Pelastus oikeiden rituaalien suorittamisella <i>Brahmalaisuus, pappistaidot</i>
Ateismi:	pelastus elämällä niin, että tulee onnelliseksi <i>Epikurolaiset, ateistit, eksistentiaalistit</i>
Buddhalaisuus:	pelastus luopumalla kaikista haluista <i>Buddhalaisuus, munkki-ihanne</i>
Etisismi:	pelastus oikein teoin <i>Konfutselaisuus, stoalaiset, humanistit, liberaali juutalaisuus</i>
Monismi:	pelastus yhtymisenä kaikkeuden absoluuttiin <i>Taolaisuus, uusplatonilaisuus, sufismi, idealismi, uushenkisyys</i>
Deismi:	pelastus kunnioittamalla jumalaa ja elämällä oikein <i>Deismi</i>
Teismi:	pelastus pääsemällä yhteyteen persoonallisen jumalan kanssa <i>Juutalaisuus, kristinusko, islam</i>

TIE UUSUSKONNOLLISUUTEEN

Uushenkisyys on yhtä vanha kuin ihmiskunnan syntikin. Ihmisen tie heti Vanhan testamentin alkulehdiltä johti Jumalan luota epäjumalanpalvelukseen tietyn prosessin kautta. Israelin historia oli jatkuvaa Jumalan sanan hylkäämistä ja epäjumalien puoleen kääntymistä. Kirkon historia on toistanut samaa kuviota. Tie uususkonnollisuuteen on saman tyyppinen.

Epäjumalien kuvat - visualisoitu jumala

Ensimmäinen käsky varoittaa ihmisiä epäjumalankuvien rakentamisesta seuraavaan tapaan: "Älä tee itsellesi jumalankuvaa..." Sitten se jatkaa yksityiskohtaisella luettelolla siitä, millaisia vääriä kuvia jumalasta ei pidä tehdä. Epäjumalan luominen lähtee liikkeelle siitä, että ihminen hylkää Jumalan ilmoitetun sanan, Raamatun, puheen kuuntelemisen ja alkaa sen sijaan mielikuvituksessaan rakentaa itselleen käsitystä Jumalasta. Hän alkaa siis mielessään visualisoida sen oikean ja elävän Jumalan kuvaa, joka on hänet luonut. Jumalan yleisen ilmoituksen perusteella jokainen ihminen nimittäin tietää, että Jumala on olemassa. Jumalan luomisteoista käsin hän sitten alkaa mielikuvituksessaan rakentamaan kuvaa tästä oikeasta elävästä Jumalasta, mutta kun hän samalla hylkää Jumalan oman puheen, hän päätyy lopulta epäjumalaan. Palvellessaan epäjumalia ihminen siis palvelee omassa mielessään rakentamaansa jumalakuvaa, johon hän ottaa rakennusaineita ympärillään ja itsessään havaitsemista Jumalan luomisteoista. Näin ihminen alkaa palvella Luojan sijasta luotua.

Myös kristityillä on halki vuosisatojen ja myös tänäänkin kiusaus lähteä visualisoimaan Jumalaa ja Jeesusta ja rakentamaan näin epäjumalia. Jeesus on Jumalan kirkkauden kuva ja häntä Raamatun peilistä katsellen näemme, millainen on elävä Jumala. Mutta uskonelämäämme ei vähääkään rikastuta tai auta se, että lähdemme mielikuvituksessa rakentamaan Jeesuksesta jotain ulkoista kuvaa. Raamattu osoittaa meille tien Jumalan tuntemiseen. Se ei ole Jeesuksen visualisoiminen silmiemme eteen, vaan hänen äänensä kuuntelu, kun hän puhuu omilletunnoille.

Luopumisen prosessi

Uususkonnollisuuden leviäminen on tapahtunut samaa rataa kuin, millä sielunvihollinen yritti jo aikanaan alkuseurakunnan tuhota. Kun Kristus-uskoon eivät tehonneet ulkoapäin nousseet vainot, seurakunnan kimppuun alettiin käydä sisältä käsin. Ensimmäiseksi ja itse asiassa ratkaisevimaksi aseeksi otettiin ulkokultaisuus, farisealaisuus. Sehän merkitsee ulkoisesti oikeaoppisen kristillisen uskon hyväksymistä ja sen mukaisen käytöksen suosimista samalla, kun kuitenkin henkilökohtainen Kristus-suhde, todellinen elämä on katkennut tai kuollut pois.

Farisealaisuus

Jumala antoi kuolemantuomion kulkea ulkokultaisuuteen suostuneiden Ananiaan ja Safiiran yli. Se osoittaa, että ulkokultaisuus on seurakunnan kohtaamista harhoista vaarallisin. Sen Jumalan oli tuomitava kaikkein jyrkimmin, koska me itse olemme kovin valmiit elämään rauhanomaisesti tämän harhan kanssa. Meidän on tässä yhteydessä korostettava, että ulkokultaisuus on myöskin eräs uskonnollisuuden muoto, mutta siinä hallitsevana jumalana on oikean opin tuoma oma turvallisuus ja usein taloudellinen etu, piirre, joka on yhteinen useille muillekin uskonnollisuuden muodoille.

Seuraavassa vaiheessa sielunvihollinen lähtee tuhoamaan ulkokultaisuuden itsessään oikeaa opillista rakennelmaa. Tässä vaiheessa se turvautuu järkeä korostaviin menetelmiin. Sitä on meidän aikanamme esiintynyt mitä moninaisimmissa vaatteissa kuten valistusaatteessa, liberaaliteologiassa, marxilaisuudessa. Hyökätessään ulkokultaisuutta vastaan järkeisusko näyttää tekevän suuren palveluksen. Sehän vapauttaa ihmiset kaksinaismoraalista, salailusta ja usein kovin ahdistavaksi käyneestä ulkoisen ja lainomaisen moraalin kahleista.

Järjen uskonto

Näin toimiessaan järkeisuskokaan ei suinkaan menetä uskonnollista luonnettaan. Se saattaa esiintyä myös suurena uskonnollisena vapauttajana, kun se vapauttaa ihmiset farisealaisen kristinuskon paino-lastista, sen syyllistävästä vaikutuksesta, tieteelliseen maailmankuvaan sopimattomista myyteistä. Samalla se tarjoaa uutta "aitoa" kristinuskon tulkintaa, jossa ihminen vapautuu uskomaan luomakunnan syvyyksissä ja oman olemuksensa syvyyksissä vaikuttavaan jumaluuteen.

Järkeisusko osoittaa järkeenkäyvästi, että maailma on enemmän kuin, mitä järjen ja tieteen keinoin on saatavissa selville. Järkeisusko vie näin ihmisen maailmankaikkeuden salaperäiseen, mystiseen todellisuuteen ja tarjoaa hienostunutta uskonnollista kokemusta järjen vapauttamassa kristinuskossa, jossa kenenkään ei enää tarvitse loukkaantua Jeesuksen neitseestä syntymisen tai ylösnousemuksen järjetömyyksiin. Jälleen on muistutettava, että tämä on myös uskonnollisuutta, jota Jeesuksen aikana kannattivat saddukeukset.

Mystisismi

Tästä onkin sitten enää aivan lyhyt askel täyteen pakanuuteen. Kun saddukealaisuus onnistui tuomaan elämänsä menettäneen kristinuskon kuoren ja avasi tien salattuun mystiseen todellisuuteen, se kaatoi padon kaikelta siltä salaperäiseltä, mystiseltä ja vain syvästi henkilökohtaiseen kokemukseen perustavalta, eksistentiaaliselta, uskonnollisuudelta, joka nyt mitä monituisimmin muodoin tulvii keskelämme. Ihminen on vapautettu uskonnollisuuteen. Kun sitten viimeinenkin usko tieteeseen on kaatunut, jokainen voi täysin vapaasti valita itselleen parhaiten sopivan uskomusjärjestelmän, jonka todellisuutta tai totuudellisuutta kukaan ei voi asettaa kysymyksen alaiseksi, sillä mitään totuuden mittaa ei enää esiinny.

Relativismi

Näin uususkonnollisuus maassamme liittyy mitä läheisimmin kaiken suhteelliseksi tekevään, relativistiiseen, ajattelutapaan, joka taas on yhtä vanha kuin syntiin langennut ihmiskuntakin. Kaiken ei-kristillisen uskonnollisuuden mitaksi viime kädessä muodostuu kunkin ihmisen henkilökohtainen kokemus tai ihmisryhmän yhteisöllinen kokemus. Kun kenenkään henkilökohtaisia kokemuksia ei millään voi vääriskään todistaa, niin mitään ehdotonta totuuden mittaa ei esiinny, ja tietyllä tavalla juuri tästä asiasta iloitaan. Tilanne nimittäin merkitsee sitä, että kukin saa olla oma jumalansa. Ihminen on päässyt täydelliseen riippumattomuuteen ja vapauteen. Kun tähän sitten tarjoutuu vielä mahdollisuus salaisen tiedon hankkimiseen, jolla ihminen voi hallita jopa koko maailmankaikkeuden salaisuudet, niin julistus: "Minä olen jumala", muodostuu mitä luonnollisimmaksi uskontunnustukseksi.

Millä perusteella voi tietää oikein?

Tässä uskonnollisuuden prosessissa sielunvihollisen päätavoite on tehdä ihminen riippumattomaksi Jumalan sanasta, Raamatusta. Tänä aikana, jona kaiken suhteellistaminen ja salaperäiset kokemukset ovat käypää tavaraa, kristittyjen on entistä selkeämmin tiedostettava, että mitään todellista, luotettavaa ja varmaa tietoa ei ole löydettävissä muuten kuin Jumalan ilmoituksen perusteella, ilmoituksen, joka on meille annettu yleisessä muodossa luonnossa ja omassatunnossa ja erityisessä muodossa Raamatussa.

Vain sikäli kuin ajattelemme samoja ajatuksia, joita Jumala ajattelee, olemme totuudessa. Toisaalta kristitty tietää, että vaikka hänen tietonsa onkin vajavaista, Jumalan ilmoituksen varassa hänellä on oikeaa ja ehdotonta tietoa. Vain kristityllä, joka elää elävässä suhteessa Jumalaan, on oikea tieto hallussa. Tämä taas johtuu siitä, että syntiinlankeemuksessa myös ihmisen järki turmeltui. Ihminen ei kykene luonnon ilmiöitä eikä Raamattua tulkitsemaan oikein muuten kuin siten, että Pyhä Henki valaisee hänen ajatteluaan. Raamatussa meillä on mitta, jolla voimme kaiken arvioida oikein. Vain kristityllä voi olla totuus. Raamattu sitoo nimittäin totuuden Jeesuksen henkilön tuntemiseen.

Raamatullisen kristillisyyden kaventunut maailmankuva

Raamattuun sitoutunut perinteinen kristillisyydenkin on kuitenkin eräässä mielessä vastuussa uskonnollismonistisen maailmankuvan leviämisestä maahamme. Uususkonnollisuuden nousu on muistutus meille siitä, että olemme omasta sinänsä raamatullisesta opetuksestamme jättäneet jotain oleellista pois, vaikka se onkin selvästi Raamatussa. Olemme huomaamattamme joutuneet sillä tavalla humanistis-tieteellisen maailmankuvan sitomiksi, että tietoisesti tai tiedostamattamme olemme sulkeneet silmämme erälle osalle todellisuutta. Sen osan marssittaa nyt eteemme nouseva uususkonnollisuus vaikkakin tulkiten sitä väärin.

Olemme nimittäin tyytyneet maailmankäsitykseen, jossa on toisaalta tieteellisesti tutkittavissa oleva todellisuus ja sitten siitä aivan erillinen Jumalan tuonpuoleinen todellisuus, johon olemme sijoittaneet taivaan ja helvetin ja enkelit. Tämä ajatusmallimme jättää laskuista pois kuitenkin merkittävän osan Jumalan luomakunnasta.

Raamatullinen todellisuus

Jumala ei nimittäin luonut vain sitä, mikä on tieteellisesti tutkittavissa, vaan myös tieteelliseltä tutkimukselta saavuttamattomissa olevan, mutta silti tähän luomakuntaan kuuluvan yliluonnollisen osan. Siihen kuuluvat Raamatun mukaan enkelit, saatana, riivaajat eli demonit. Vaikka tätä yliluonnollista ei voi tieteellisesti tutkia, ihmiset voivat päästä uskonnollisin keinoin, maagisin keinoin, shamanistisin keinoin, parapsykologisin keinoin kosketukseen tämän ns. yliluonnollisen, mutta luodun todellisuuden kanssa.

Jeesus kohtaa evankeliumeissa jatkuvasti riivaajia, eivätkä meidän yrityksemme selittää ne psyykkisesti sairaita ole vakuuttavia. Paavali kohtasi Pyhän Hengen voimassa tietäjähengen vallassa olevia, shamaaneja ja ajoi heissä asuvat henget ulos. Lyhentämällä Raamatun selkeää opetusta luodusta, mutta yliluonnollisesta olemme avanneet oven uususkonnollisille ja väärille selityksille tästä todellisuudesta.

Luotu yliluonnollinen ja iankaikkinen tuonpuoleisuus

Uskonnollis-monistisen maailmankuvan salakavaluus onkin siinä, että se kykenee viemään ihmisen sellaiseen todellisuuteen, johon humanistis-tieteellinen maailmankuva ei päässyt, mutta tulkitsee sen väärin ja tekee tästä näkyvästä ja omasta yliluonnollisesta maailmastaan koko todellisuuden. Uskonnollisuus löytää yliluonnollista tyydytystä, eikä sen tarvitse enää käydä sitä ylemmäksi eli tuonpuoleisen, mutta meitä tänne tämänpuoleisuuden asti lähestyvän Herran Jeesuksen luokse.

Vain raamatullinen kuva on riittävä selitys koko todellisuudelle, jossa on näkyvä ja näkymätön luotu ja niiden ulkopuolella Jumalan tuonpuoleisuus. Vain palaamalla Raamatun koko täyteyteen ja irtautumalla humanistis-tieteellisen maailmankuvan kahleista, voimme Jumalan voimalla vastata uskonnollis-monistisen maailmankuvan esille vetämiin pimeyden voimiin.

Tämän päivän ekokatastrofin uhkaa ei kyetä torjumaan tunnevaltaisella toiminnalla, vaan rakentamalla Raamatusta käsin toimiva ympäristöetiikka. Tässäkin kohden uususkonnollinen liike on muistutus raamatulliselle kristillisyydelle siitä, että se on keskittynyt liikaa yksilökeskeiseen etiikkaan ja yhteiskuntaetiikkaan ja laiminlyönyt ympäristöetiikan, vaikka Raamattu antaakin sen rakentamiseen riittävät perusteet.

NEW AGE (NA) ELI UUSHENKISYYS

Mitä uutta on shamanismissa, hindulaisuudessa, buddhalaisuudessa, teosofiassa, gnostilaisuudessa, spiritismissä, horoskoopeissa tai vapaamuurariudessa? Kaikki ovat vanhoja uskontoja, mutta silti ne kuuluvat uushenkisyyden uskonnollisten virtausten joukkoon ja muodostavat niiden valtavirtaa. Uushenkisyys on kaikkialla maailmassa voimakkaalla marssilla. Se esiintyy mitä moninaisimmin muodoin sekä hyvin avarina ja suvaitsevina uskonnollisina terapioina tai erittäin voimakkaan sulkeutuvina kulttiryhminä. Uususkonnollisuuteen kuuluvat myös kristillisperäiset kultit kuten jehovantodistajat, mormoonit, moonilaiset ja monet äärikarismaattiset profeettaliikkeet ja ns. menestyksen teologia. Paljon tapetilla olleita liikkeitä ovat TM, eri joogan muodot, skientologia, Hare Krishna, uushamanismi, ufologia, spiritismi ja satanismi. Kaikkiin niihin ja moniin muihin liittyy okkultistisia piirteitä, ennustelua, henkiparantamista, monenlaisia psyykkisiä vaikuttamismenetelmiä kuten hindulaista tai buddhalaista mietiskelyä, energiavirtoja, auroja, erilaisia terveysterapioita ruumiin meridiaaneineen, taikavarpuja, parapsykologian harrastusta, henkimatkoja.

Nopeasti leviävä liike

New Age nimellä uskonnollinen liikehdintä alkoi levitä Yhdysvalloista 1960-luvulla tavattoman nopeasti. Sen voimakasta leviämistä on edistänyt massatiedotusvälineiden asettuminen sen lipunkantajiksi. Liikkeeseen lukeutuu suuri joukko kansainvälisesti tunnettuja laulajia, ohjaajia (yhdeksän kymmenestä amerikkalaisesta filmistä edustaa uushenkisyyden ajattelutapaa), antropologeja, katolisia teologeja. Jopa eräät tunnetut protestanttiset julistajatkin ovat liikkeen ajattelutavan vaikutuksen alla. Liikkeen ajattelutapaa tuetaan usein sellaisten miesten lausumilla kuin kasvatusfilosofi Rudolf Steiner ja psykologi Yung.

Yhteistä

Monia (ei tosin kaikkia kulttiliikkeitä) näistä toistaan hyvinkin suuresti eroavista liikkeistä liittää toisiinsa yhteinen tietoisuus siitä, että olemme siirtyneet kokonaan uuteen aikakauteen. Entinen kristillinen tai kristillis-humanistis-tieteellinen maailma on ajautumassa umpikujaan ekologisen katastrofin myötä. Pelastajaksi tarjotaan uutta tietoisuuden muutosta, jossa koko kaikkeus on yhtä ja samaa syvimältä olemukseltaan. Kaikkeus on jumalallista. Kun ihmiset tai edes osa ihmiskunnasta havahtuu uuteen tietoi-

suuteen, löytää yhteyden itsessään asuvaan jumaluuteen, niin edessä on suuri ja uusi ihana aikakausi, äiti maa pelastuu. Kaikki uskonnot ovat pohjimmiltaan yhtä, ne ovat vain eri teitä saman vuoren huipulle.

Rajat häivyttävä tietoisuuden muutos

Eräs japanilainen kertoi liikkeeseen sisältyvästä uhasta: "Kysymys ei ole niinkään uususkonnoksi järjestäytyneestä harhaopista. Pelottavinta liikkeessä on se, että se tunkeutuu aivan huomaamatta kirkkojen ja seurakuntien sisään ja muuttaa ihmisten ajattelutapaa."

Uushenkisyys on panteistinen, kaikkijumaluuteen uskova uskonnollinen liike. Sen tavoitteena on muuttaa ihmisten tietoisuutta niin, että kansalliset ja uskonnolliset raja-aidat kaatuvat ja koko maapallo voidaan pelastaa uhkaavalta tuholta. New Agen (NA) uutuus merkitsee siirtymistä rationalistisen tiedon aikakaudesta mystiseen ykseyteen perustuvaan tietoisuuden heräämisen aikaan.

Rationalistinen tieto tarttui asioihin eritellen niitä ja asettamalla ne toisiaan vastaan. Jumala ja ihminen, ihminen ja luonto, mies ja nainen, tiede ja uskonto, kristinusko ja harhaopit, hyvä ja paha asetettiin toisiaan vastaan. Tällaisen ajattelutavan sanotaan tuhoavan äiti maan ja vievän maailman ristiriitoihin ja kriiseihin. Mutta nyt on koittanut aika, jolloin tällaisista vastakkainasetteluista päästään vapaaksi.

On siis kysymys uuden panteistisen tietoisuuden heräämisestä, jossa kaikki nähdään yhtenä. Tällaisen panteistisen ajattelun mukaan ihminen on yhtä jumalallisen luonnon kanssa, mihin liittyvät ympäristökysymykset, miehen ja naisen välillä ei ole eroa, mikä vie ajamaan homojen oikeuksia ja feminisimiä, kansojen väliset ristiriidat poistuvat, mikä liittyy rauhanliikkeeseen, tiede ja uskonto yhdistetään psykologisoimalla uskonto ja eri uskonnot hyväksyvät toisensa maailmanuskontojen konferenssissa. Kun ihmisten tietoisuus muuttuu tällaiseksi, niin maailman kaikki ihmiset voivat ottaa toisiaan kädestä ja saavuttaa rakkauden, valon ja rauhan uuden aikakauden.

Uushenkisyyden vaikutus ulottuu näin erittäin laajalle niin uskonnon, psykologian, kasvatuksen, taiteiden, ihmisoikeuksien, ympäristönsuojelun kuin poliittisen rauhanliikkeen piiriin. Erityisen silmiinpistävä on liikkeen vaikutus uskonnon ja psykiatrian alueella. Sillä avain Uuteen Aikakauteen on tietoisuuden muutos panteismiin ja monismiin (kaikki on pohjimmiltaan yhtä). NA:ssa käytetään tämän tietoisuuden muutoksen saavuttamiseen mietiskelyä, erilaisia psykologisia vaikutusmenetelmiä, mielenkontrollia, loitsuja, huumeita jne.

Ihmismahdollisuuksien kehittämisliike uushenkisyyden juurena

NA:n oppien taustaa ei ole vaikea selvittää. Kysymys on länsimaiseen myyntiin muokattujen idän uskontojen marssista lännessä, mutta liikkeenä sen juuria on vaikea määritellä. Liike on levinnyt nimen omaan Yhdysvalloista. Siellä merkittäviä tekijöitä ovat olleet Vietnamin sodan aikainen ja jälkeinen hippiliike sekä varsinkin länsirannikolla laajasti vaikuttanut psykiatrinen terapialiike "Human Potential Movement" (HPM) eli ihmismahdollisuuksien kehittämisliike. Se otti terapioissaan laajalti käyttöön hindulaisia ja muita idän uskonnollisia menetelmiä, levisi koko maahan ja muodostaa nyt merkittävän osan NA:n lähteistä. HPM liikkeen keskus on Kaliforniassa sijaitseva tutkimuskeskus.

Ihmismahdollisuuksien kehittämisliike (HPM) perustuu siihen, että itseään tutkimalla ja itseään rakastamalla ihminen voi saada itsessään olevat käyttämättömät mahdollisuudet ja voimavarat esiin. Tähän tarkoitukseen käytetään idän mietiskelyä.

Panteistinen pelastus saavutetaan, kun ihminen mietiskellen pääsee syvälle itseensä ja tajuaa, että hän on yhtä kaikkeuden sieluna olevan jumaluuden kanssa tai että hän itse on varsinaiselta olemukseltaan jumala. HPM omaksui ajattelun, koska suurinta ihmismahdollisuuksien kehittämistä hän on, kun ihmisestä itsestään tulee jumala.

Näin HPM liikkeestä poiki lukuisa joukko erilaisia itsensä kehittämismenetelmiä ja niitä soveltavia seminaareja. Siitä syntyi myös useita NA:n kulttiliikkeitä eli uususkontoja. Japanissa erittäin suosittu itsensä kehittämisseminaarien tuottaja Life Dynamic Co (Elämän dynamiikka Oy) kuuluu yhtenä haarana liikkeeseen. Yhtiö väittää, että sen mainostama tavoite "Yksi maailma, yksi ihmiskunta" saavutetaan pelkästään sillä, että sen seminaareissa ihmiskunnan yhden prosentin tietoisuus muuttuu.

Vaara kristillisille kirkoille

HPM liikkeestä kotoisin olevia psykologisia menetelmiä ja terapioita on omaksuttu tämän päivän sielunhoitoon. Vaara joutua liikkeen nielemäksi on todellinen. Siksi nyt on erityinen tarve pureutua raamatulliseen ihmiskäsitykseen ja pelastusoppiin.

Myös teologian puolella uushenkisyys on saavuttanut vastakaikua. Katolinen teologi Mathew Fox puhuu "syvän ekumenian" puolesta. Se on kaikkien uskontojen tasavertaisuutta ja liittymistä jumalaan, ainoaan tosiolevaan. Kysymys on siis siitä uskonnollisesta monimuotoisuudesta, joka lopulta johtaa samaan päämäärään.

Lähes huomaamatta NA:n ajattelutapa on tunkeutunut kirkkojen sisälle, jopa raamatullisen siiven ja herätysliikkeiden sisälle. Pitkään jatkuneen itsensä rakastamisen ylistyksen, myönteisen ajattelun korostuksen ja evankeliumin ymmärtämisen psykologisoinnin taustalla on yksi ja sama lähde. Suurin huoli on muutoksessa, joka on tapahtunut itse evankeliumin ymmärtämisessä. Raamattuun uskovilla kristityilläkin on vaara omaksua huomaamattaan ympäröivästä yhteiskunnasta uushenkisen ajattelutapa ja alkaa lukea Raamttua sen valossa. Tulos on raamatulliselle kristinuskolle kohtalokas.

UUSUSKONNOLLISUUDEN UUTUUS

Uususkonnollisuus sisältää varsin laajan skaalan niin vanhaa läntistä kuin itäistä uskonnollisuutta kuin sitten kristillisperiäisiä messiasliikkeitä ja harhaoppeja. Läheskään kaikkia uususkonnollisuuteen kuuluvia liikkeitä ei voi sisällyttää New Age nimikkeenkään alle. Ryhmittelemällä joudumme tekemään aina enemmän tai vähemmän väkivaltaa ryhmittymien erityispiirteille, mutta toisaalta ryhmittely selkeyttää myös ajatteluamme.

Uususkonnollisuuden kaiken kattava yhteinen piirre on lähinnä vain uskonnollisuus. Vielä muutama vuosikymmentä sitten suuri osa NA:n liikkeistä pyrki julkisuudessa kieltämään uskonnollisen luonteensa ja pyrki esiintymään joko liikuntana, terapiana tai avartuneena tieteenä. Tästä tyypillisiä esimerkkejä ovat jooga, TM ja scientologia. Nyt elämme tilanteessa, jossa humanistinen tietoisuus on jo menettänyt ratkaisevasti otteensa kansan sielusta ja kaikki edellä mainitutkin liikkeet esiintyvät täysin avoimesti uskonnollisina. Uushenkisyys on hyväksyttyä.

Mikä sitten erottaa uususkonnot vanhoista uskonnoista. Kysymys ei ilmeisellä tavalla ole itse uskonnon iästä, sillä uususkontojen kirjossa esiintyy lähes alkuperäistä hindulaisuutta ja buddhalaisuutta, jotka molemmat ovat toki iältään vähintään 2500 vuotta vanhoja. Uususkonnollisuus -nimityksen **uus** -osa johtuu lähinnä siitä, että meillä länsimaissa on tapahtunut selkeää irtautumista perinnäisestä kristinuskosta ja perinnäisestä tieteellisestä tai käytännöllisestä materialismista, jotka niin vastakkaisia kuin ovatkin olleet toisilleen edustavat "vanhaa" ihmismielissä ja kulttuurissamme. Kaikki se, mikä asettuu ikään kuin kolmantena ja uutena ulottuvuutena kristinuskon - ateismi akselin ulkopuolelle kuuluu jollain tavalla uususkonnollisuuden piiriin.

Kun tilannetta katselee japanilaisesta vinkkelistä, missä esiintyy myös uususkonnollisuutta jo kolmatta aaltoa alkaen aina 1800 luvun alkupuolelta tähän päivään asti, niin tilanne on sikäli analoginen, että vaikka akseli, jolta uususkonnollisuus etäänny omaksi dimensiokseen, onkin vanha shintolaisuus ja buddhalaisuus vastaan läntinen rationalismi ja tietoisuus, niin kysymys on uskonnollisesta reaktiosta tiettyä vallitsevaa uskomusjärjestelmää vastaan. Molemmissa on yhteistä varsin selkeä sanoutuminen irti tieteellisen maailmankuvan rajoituksista.

Uususkonnollisuuden uutuus on siis ilmiön uutuudessa vallitsevaan kulttuuriin nähden, eikä opillista tai elämyksellisestä uutuudesta. Japanilaisen ja läntisen uususkonnollisuuden ilmiöt ovat erilaista kulttuuritaustastaan huolimatta niin samankaltaisia, että japanilaisista uususkonnoista viimeisimmät avoimesti samaistuvat läntiseen NA:n liikkeisiin. Kun uususkonnollisuus on merkinnyt käytännössä paluuta hyvin vanhoihin uskonnollisiin muotoihin, se kertoo ihmisen uskonnollisten vaihtoehtojen yllättävästä rajallisuudesta. NA ei kaikkine variaatioineen ole kyennyt luomaan mitään todella uutta uskon-

nollista ilmiötä, mutta on marssittanut esiin suuren joukon elinvoimaisia uskonnollisuuden vanhoja harjoitusmuotoja.

Uususkonnollisuuden nousun taustalla ei ensisijaisesti ole nousu kristinuskoa vastaan, niin kuin kristityt helposti saattavat kuvitella. Japanissa valtakulttuurin akselilla ei esiintynyt lainkaan kristinuskoa. Pitkemminkin on kysymys Japaninkin tukeutuneen tieteellisen maailmankuvan kestämyydestä. Kun lännen valtakulttuuri, kristillinen kirkko, sitoutui kapeaan tieteelliseen maailmankuvaan, uususkonnollisuus nousi molempia vastaan. Japanissa taas vallitsevat seremoniauskonnot shintolaisuus ja buddhalaisuus sitoutuivat vastaavasti tieteelliseen maailmankuvaan ja siksi uususkonnollisuus nousi sielläkin molempia vastaan. Joku voisi tietysti kysyä, eikö japanilaisilla olisi ollut vaihtoehtona sitten siirtyä aidon kristinuskon puoleen, koska vallitseva malli uususkonnollisuudessa hylätään tai oikeammin sulautetaan soveltuvien osin uuteen eri tavalla uskonnolliseen maailmankuvaan.

Raamatullinen kristinuskko ei ole koskaan mikään uskonnollinen vaihtoehto. Ihmisen perisynnin ja synnynnäisen Jumalasta luopuneen tilan vuoksi, ihminen ei voi eikä kykene eikä tahdo yksilönä eikä yhteisönä suuntautua elävän Jumalan puoleen. Uskonnollisen moninaisuuden ja mitä mielikuvituksellisimpien uskonnollisten rituaalien, ryhmittymien ja ilmiöiden alta paljastuu lopulta yllättävä köyhyys ja vaihtoehtojen puute. Käytävissä ei itse asiassa ole mitään muuta, kuin sellaista jota on käytetty ja kokeiltu jo vuosituhansia. Ihminen ei ole muuttunut miksiäkään. Raamatullinen kristillisuus ei ole uskonnollisuuden vaihtoehto vaan vastakohta. Aito kristillisuus voi syntyä vain Jumalan Hengen vaikutuksesta eikä siksi ihminen voi omassa varassaan koskaan päätyä kristinuskoon.

UUSUSKONNOLLISUUDEN PERUSPIIRTEITÄ

Uususkonnollisuus on hyvin monimuotoinen ilmiö. Alla oleva lyhyt tiivistelmä koskee sen valtavirraksi muodostunutta hindulais-buddhalaista vaikutusta saanutta uushenkisyyttä.

Esoteerisuus, salaoppiluonne

On olemassa jotakin salattua, muinaista tietoa, jonka tunteminen vihkii uuteen olemassaolon tilaan ja johtaa henkiseen ja hengelliseen kehitykseen, kasvuun.

Magia

Ouija-lauta, Tarot-kortit, astrologia tulevat mahdolliseksi "niin kuin ylhäällä, niin myös alhaalla" -periaatteen myötä.

Ravintomystiikka

Aasialaisissa kansanuskonnoissa, erityisesti taolaisuuteen periytyneessä kiinalaisessa kansanuskonnoissa ravintoaineille annetaan hengellisiä merkityksiä. Ravintomystiikka näyttää periytyneen länsimäihin teosofian ja antropologian kautta.

Uskonnollista maailmankuvaa edellyttävät terapiat

Nämä voidaan keinotekoisesti jakaa kahteen joukkoon: fyysistä välittäjäainetta käyttäviin (kristallit, kivet, magneetti, tuoksu) maagisiin terapioihin ja rationalistisesta poikkeavaan ihmiskäsitykseen (auraparrannus, energiansiirto, healing, henkiparrannus) liittyvät terapiat. Koska ihminen on mikrokosmos, hänen sisäisten ja maailman ulkoisten tekijöiden suhteen tunteminen mahdollistaa kummankin manipuloimisen. Esoteerinen tieto mahdollistaa ruumiin manipuloimisen samoin kuin tieto mikrokosmoksen suhteesta ulkoiseen kosmokseen mahdollistaa magian.

Astrologia

Astrologi selvittää taivaallisten olentojen tahtoa maan päällä opiskelemalla taivaallisten olentojen ja astrologisten vaikutusten suhteita. Viimeisen 2000 vuoden aikana aurinko on kulkenut kalojen tähtikuvion läpi. Kalaa pidetään mykkyyden ja typeryyden, passiivisuuden ja äärimmäisen tietämättömyyden symbolina. Nyt aurinko on siirtynyt Vesimiehen kuvioon. Vesimies on taas äärimmäisen älykäs ja täynnä energiaa.

Itseoivallus, keskittyminen itseen ja jumalallistuminen

Buddhalainen mietiskely lähtee itseen keskittymisestä; toinen suljetaan lähtökohdissaan pois, samoin persoonallisuus, itseys, perimmäisenä todellisuutena. Mietiskelyssä on tarkoitus löytää absoluutti omasta itsestään, jumalallistua, absolutisoitua, nousta alhaisempia tiedostamisen tasoja korkeammalle tasolle. Kristinusko on Jumalan ihmiseksi tulon juhlaa, useat muut uskonnot ihmisen jumalaksi tulemisen juhlaa. Usein jumalallistumiseen liittyy exkarnaatio, luodun todellisuuden alhaisena pitäminen ja aineellista henkisemmille tasoille pyrkiminen. Kristinusko puhuu Jumalan inkarnaatiosta, useat muut uskonnot ihmisen exkarnaatiosta.

Jälleensyntyminen

Jälleensyntyminen kuvaa monia aikamme uskonnollisuuden liikkeitä. Länsimaissa teosofiasta alkaen kehitysoptimismi ja romantiikka ovat kuuluneet jälleensyntymisen länsimaisen muunnoksen piirteisiin. Lännessä jälleensyntyminen on armon lain (ei siis karman) seurausta ja kivaa, idässä se on tila, josta etsitään vapautusta.

Yhteys henkimaailmaan

Buddhalaisessa mietiskelyssä saavutetaan tasoja, joilla elää muita aistivaikutelmia vastaanottavia olentoja. Henkililiikenne on siinä mahdollista, vaikkakaan ei suotavaa. Useat aikamme esoteerisen uskonnollisuuden edustajat kertovat henkikokemuksistaan. Monet suosituista kirjoista sanotaan saadun kanavoinnin välityksellä suoraan henkimaailmasta.

UUSUSKONNOLLISUUDEN RYHMITTELYÄ

Seuraava jaottelu eri ryhmittymiin tekee jossain määrin väkivaltaa kaikille esiintymismuodoille, sillä lähempi tarkastelu yleensä osoittaa, että jokaiseen uususkonnolliseen ryhmittymään sisältyy jossain painotussuhteessa kaikkien muidenkin elementtejä. Kustakin ryhmittelyluokasta mainitsen vain joitakin esimerkkejä. Jokaisen yksittäistä ominaisuuksista voidaan kirjoittaa kuinka paljon tahansa. Kaikissa kategorioissa esiintyy sekä tiiviisti organisoituneita ja joissain tapauksessa erittäin tiukasti mielen kontrollilla hallittuja ryhmiä että myös epämääräisiä virtaustyyppisiä ilmiöitä, jotka eivät edellytä kannattajiltaan minkäänlaista sitoutumista.

1. Vanhat uskonnot uudessa ympäristössä

- Hindulaisuus eri joogakoulukuntien ja gurujen muodossa on saavuttanut laajan kansansuosion lännessä. Suomessa arvellaan olevan nykyään noin 500 000 joogan harjoittajaa. Kansalaisopistot muodostivat sen leviämisen pääuoman ja siksi joogaa harjoittaa tavallinen kansa.
- Buddhalaisuus levisi lännessä aluksi sivistyneistön piiriin varsinkin zen-mietiskelynä, koska sen alkuperäinen muoto on ei edellyttänyt mitään jumaluutta ja sen saattoi omaksua pelkkänä filosofianakin. Sittemmin sen pääuomaksi on levinnyt ”tietoisien läsnäolon harjoitukset” eli mindfulness, joka on levinnyt laajalle koulutuksen ja stressinhallinnan alueille. Buddhalaisuuden tavoite on pääsy pois jälleensyntymisen kierteestä oivaltamalla karman lain olemus eli saavuttamalla valaistus. Valaistunut pääsee tajuamaan koko maailmankaikkeuden olemuksen ja saa sen siten hallintaansa nirvanassa.
- Islam leviää länsimailla enimmäkseen siirtolaisuuden ja siihen liittyvien avioliittojen välityksellä. Mutta sen tarjoama kiinteä sosiaalinen yhteys ja erittäin selkeä ja ihmisluontoon sopiva oppi vetoaa myös muihinkin, vaikka islamin väkivaltainen siipi torjutaankin. Islamisaatio voi tapahtua myös huomaamatta kristillisen kirkon nimikkeen alla, sillä suuri osa nimikristitystä ajattelee pelastuvansa elämällä hyvää elämää. Tuomiolla voi hyvinkin selvitä!

2. "Vanhat" kristillisperäiset harhaopit

- Jehovan todistajat ovat voimakkaan julkisen kritiikin vuoksi pysähtyneet kasvussaan.
- Mormonit esiintyvät Suomessa yhtenä yhteisönä, vaikka maailmalla liike on jakautunut moniin haaroihin.

3. Kristillisperäiset "virtaukset"

Ne voivat olla joko omiksi kirkkoikseen organisoituneita tai voivat esiintyä organisoitumattomina olemassa olevien valtarakenteiden sisällä.

- Liberaaliteologia
- Vallankumouksen teologia
- Menestyksen teologia on näistä virtauksista aidon kristinuskon kannalta vaarallisin ja laajimmille levittäytynyt myös kirkkoissa, jotka ilmoittavat pitäytyvänsä Raamattuun. Varsinkin radikaalikaarismaattisten kirkkojen keskuudessa se on yleistä.
- Feminismiteologia on selkeää uushenkisyyden vaikutusta kirkkoissa.
- Psykologisoivat harhat: NA:n ensimmäinen ja laajimmalle kristillisissä kirkkoissa levinnyt oppi: "Et voi rakastaa muita, ellet rakasta itseäsi". Se saapui syvällisenä uutena vapauttavana oppina 1970 luvun alussa Suomeen. Sen omaksuivat yhtä hyvin konservatiivit kuin liberaalitkin tiedostamatta sitä, että se juontaa juurensa uususkonnollisuuteen. Laajemmin rakkaus käsitteen lähes täydellinen eriäminen raamatullisesta rakkaudesta on johtanut evankeliumin vääristymiin kirkkoissa.
- Uskon Sana
- Elämän Sana

4. Radikaalikaarismaattiset kristillisperäiset liikkeet

- Sisäisen sanan liikkeet, joissa hengelliset kokemukset nousevat Raamatun yläpuolelle.
- Suljetut profeettavetoiset ryhmittymät
- Uusapostoliset messias-tyyppisten johtajien ympärille keskittyvät ryhmät

5. Puolikristilliset harhat

- Muunilaisuus syntyi Koreassa kristinuskon ja paikallisen shamanistisen uskonnollisuuden yhdistelmänä. Sen perustaja Moon julistautui uudeksi Messiaaksi. Hänen opetuksensa mukaan Jeesus onnistui pelastamaan kyllä ihmisen sielun, mutta ruumiin pelastuksen takaa vasta "hengellinen" yhtyminen Mooniin. Muunilaiset kokevat tehtäväkseen pelastaa kärsivä Jumala. Liike muodostaa erittäin suljettuja ryhmiä, joissa harjoitetaan voimakasta mielenkontrollia. Liike on jakautunut uusien messiaiden esiintymisen myöten. Liikkeellä on ollut varsin voimakasta poliittista vaikutusvaltaa. Liikkeellä on ollut jonkin verran seuraajia myös Suomessa.

6. Gnostilaistyyppiset liikkeet

- Teosofia
- Antroposofia
- Ruusuristi
- Vapaamuurarit

7. Itsensä kehittämismenetelmät ja terapiat

- Human Potential Movement
- Scientologia
- Reiki

8. Vaihtoehtoinen "lääketiede" ja itämaiset urheilulajit

Vaihtoehtoisessa lääketieteessä on usein kysymys aasialaisista tai afrikkalaisista perinteisistä hoitomuodoista, joita ei ole koululääketieteen mukaisilla menetelmillä testattu, mutta jotka ovat osoittautuneet vaikuttaviksi. Niillä on yleensä ollut kytkös ei-kristillisten uskontojen uskomuksiin ja maailmankatsomuksiin, mutta myös kristityt ovat niitä käyttäneet erottamalla se alkuperäisestä maailmankuvasta. Niiden kautta voi kuitenkin olla vaara joutua niiden alun perin edustaman ihmiskäsityksen sitomiksi.

Vastaavaa voidaan sanoa myös esimerkiksi japanilaisista urheilulajeista, jotka alun perin edustivat shintolaista uskonnonharjoitusta.

- Vyöhyketerapia
- Akupunktio
- Silmämykiöterapiat
- Karate
- Sumo
- Aikido

9. Hindulaistyypiset liikkeet

Sekä hindulaisuuden että buddhalaisuuden kulmakivi on jälleensyntyminen ja karma, jotka muodostavat ihmisen syvimmän ongelman, kärsimyksen. Tavat, jolla nämä uskonnot ongelmaa käsittelevät eroavat kuitenkin merkittävästi. Uushenkisyyden käsitys jälleensyntymisestä ja karmasta eroaa kuitenkin oleellisesti aidon hindulaisuuden ja buddhalaisuuden opetuksista. Kun niissä huonon karman vuoksi ihminen voi jälleensyntyä eläimiksi ja läntisessä uususkonnollisuudessa jälleensyntyminen vie kehitystä aina ylöspäin. Taustalla on siis jo antiikin kreikkalainen kehitysuskko. Tänäpäin se liitetään evoluutioteoriaan siten, että ensin kehityttiin amebasta apinan kautta ihmiseksi ja nyt edelleen jälleensyntymien kautta päästään osalliseksi jumaluudesta tai päästään buddhiksi.

Kun joogan harjoituksen kautta hindulaisperäiset uususkonnot levisivät laajalle länsimaisten ihmisten mielissä muodostamatta uskonnollisia sosiaalisia yhteisöjä, niin toisaalta monien hinduguru ympärille on muodostunut suljettuja ashram-yhteisöjä, joihin länsimaista on siirtynyt merkittävä määrä ihmisiä. Läntisessä tietoisuudessa mietiskely ja mantrojen toisto (hindujumaluuksien minien toisto keskittymisen helpottamiseksi), tietoisuuden manipulointi ja transsissa mystiset kokemukset ovat tulleet tutuiksi kansan syvissä riveissä. Ihmisruumiin meridiaanit, energia-aurat, chakra-energiapisteen, kundaliini eli käärme-energia ja ihmisen samaistuminen jumaluuteen, pars pro toto, osa sisältää myös kokonaisuuden ajattelu ovat kansalle tuttuja käsitteitä.

Toisaalta uususkonnollinen hindulaisuus torjuu intialaisen kastilaitoksen, joka on kuitenkin johdonmukainen seuraus karman laista. Samoin läntisen ihmisen on vaikea hyväksyä ulkoista todellisuutta harhana, sillä niin tehdessään hän menettäisi tiedeuskonsa, johon hän toisaalta myös haluaa turvautua. Uususkonnollisuuden eräs ristiriita näkyy myös siinä, että vaikka hänen itsensä on päästävä jumalaksi, samaan aikaan hän tarvitsee ulkoisia auktoriteetteja kuten guruja päästäkseen tähän jumaluuteen. Edelleen ihmisen syvää halua palvoa jotain jumaluutena ei tyydytä pääseminen jumalaksi, vaan tarvitaan Krishnan kaltaisia palvonnan kohteita. Hindulaistyypisiä ilmiöitä ovat esimerkiksi:

- Hare Krishna, joka on voimakkaan keskinäisen yhteisön luova uskonto. Se sopii individualisminsa hukkuneille länsimaisille perheyhteyttä ja uhrautuvaa sitoutuneisuutta.
- Jooga ryhmittymät
- TM
- Gurujen ympärille keskittyneet ryhmät

10. Luonnonsuojeluliikkeet

- Green Peace
- Linkolalaisuus

11. Shamanismi

- Henkiparantajat
- Vanhan shamanismin elvytysliikkeet

12. Okkultistiset liikkeet

- Spiritismi
- Ufologia
- Satanismi
- Saatananpalvonta

ILMIÖITÄ JA MENETELMIÄ UUSUSKONNOLLISUUDESSA

Ihmisen luomiseen perustuva peruskonnollisuus, on ilmennyt halki aikojen rukouksen, uhrin ja paaston muodoissa. (Vrt. Matt.6:1-) Ne voivat olla sekä kristillisessä että ei-kristillisessä käytössä.

Vanhassa pakanuudessa ja uususkonnollisuudessa käytetään monenlaisia menetelmiä ja esiintyy monenlaisia ilmiöitä:

Ennustaminen

Ennustaminen ja kristillinen profetia eroavat ratkaisevasti toistaan. Edellisessä pyritään saamaan tietoa tulevaisuudesta, jotta sitä voitaisiin sitten manipuloida itselle edullisella tavalla. Jälkimmäisen tavoitteenä on johtaa ihmiset tunnustamaan, että Jumala hallitsee jokaista elämämme hetkeä ja tuntee sydäntemme syvimmätkin salaisuudet.

Tyylillisiä tapoja tulevan ennustamiseen ovat horoskoopit, kristallipallot, tarot-kortit, tina, ennusmerkit, puun koputukset, kahvinporot, käsien katselu, tavalliset pelikortit jne. Kun omin keinoin ei päästä toivottuun tulokseen turvaututaan profeettoihin, ennustajiin, selvänäkijöihin, pappeihin, shamaaneihin, noitiin tai muihin ennustusten välittäjiin.

Uskonnollinen kokemus

Koska ihmisen sielun rakenne on samanlainen riippumatta siitä, millaiseen uskontoon ihminen kuuluu tai mitä hän harjoittaa, kokemukset saattavat hyvinkin muistuttaa toisiaan. Uskonnollista kokemusta voidaan saada aikaan sielullisella manipuloinnilla, mutta myös pimeyden voimat saavat sitä aikaan. Kristityn aito hengellinen kokemus taas on Pyhän Hengen vaikuttamaa. Ihmisen psyyke saattaa kokea samanlaisena kaikista kolmesta lähteestä nousevia kokemuksia. Siksi kristillinen usko ei perustu edes aitoihin hengellisiin kokemuksiin, vaan alistaa kaikki kokemuksensa Jumalan sanan arvioitaviksi.

Uususkonnollisuuden parissa esiintyy seuraavia kokemuksia, joiden aitoutta kokemuksina on turha asettaa kyseenalaiseksi. Sen sijaan on nähtävä mistä lähteestä ne milloinkin kumpuavat:

Niitä ovat muun muassa näyt, transsit, ruumiista poistumiset, henkimatkat, hallusinaatiot, levitaatio, enkelien ja pimeyden olentojen tapaamiset, vainajahenkien kohtaamiset, automaattikirjoitus, kielillä puhuminen, ajatusten luku, kummittelu, energia-aurojen näkeminen, valaistuskokemukset, energiavirtojen kokemukset, mystiset jumaluuteen sulautumiskokemukset, parantumiskokemukset ja voimakkaat seksuaaliset kokemukset yhdyntäriiteissä.

Uskonnollisen kokemuksen piiriin kuuluvat myös yhteisöllisen palveluksen, ylistyksen ja katumuksen kokemukset esimerkiksi jumalanpalveluksissa, puhdistusriittejä ja uhreja toimitettaessa.

Koska ihminen uskonnollisuudessa usein tavoittelee erityisiä kokemuksia, niiden saavuttamiseksi saatetaan käyttää erilaisia välineitä, aineita ja musiikkia. Shamaanit käyttävät taikarumpua, monotonista tai minimalistista musiikkia transsiin pääsyn välineenä. Kärpässieni ja huumeet toimivat usein apuna kokemusten saavuttamiseksi. Gurujen tarjoama siirrosenergia, amuletit, fetissit, jumalien tai buddhien kuvat, maskotit, salatieta sisältävät kirjat, loitsut, manaukset, rituaalipuvut, symbolit, pyhäinjäännökset jne voivat antaa voimaannuttavia kokemuksia. Syviin kokemuksiin päästäkseen uushenkisyys käyttää zenmietiskelyä, joogaa, naikan-harjoituksia.

Uskonnolliset kokemukset liittyvät myös paikkoihin ja rakennuksiin, joihin jumaluus pyritään paikallistamaan. Pyhän kokemusta saadaan temppelistä, karsikoista, haudoilta ja pyhiinvaelluksilta sekä myös luonnon keskellä.

Parantaminen

Ihmisyiden yhteisiä kokemuksia ovat sairaudet, vanheneminen ja lopulta kuolema. Kaikki uskonnollisuus joutuu ne jollakin lailla kohtaamaan ei vain antaakseen niille selityksiä, vaan ennen kaikkea tarjoamalla erilaisia parantamiskeinoja. Kristillinen usko kohtaa saman haasteen. Jeesus paransi kaikki

sairaat, jotka tulivat hakemaan apua häneltä. Samoin hän karkotti pahat henget riivatuista. Kristillisessä rukouksessa sairaiden puolesta on aina viime kädessä kysymys Jeesuksen omasta toiminnasta, jonka päämääränä on lopullinen ja täydellinen terveys ylösnousemusruumiissa.

Uususkonnoissa esiintyy henkiparantajia, parantajashamaaneja, verenpysäyttäjiä ja lukematon joukko terapeuttoja, luontaistuotteita, bioenergiatuotteita jne. Myös esiintyy pahojen henkien karkottamista, maanamista ja magiaa.

Uskonnollisia seremonioita

Kaikilla uskonnollisilla ryhmittymillä esiintyy monenlaisia seremonioita tai riittejä. Uususkonnollisuuskään ei tee poikkeusta, vaikka usein se esiintyykin hyvin privaattina kokemusmaailmana. Apua saataan hakea menemällä shamaanin tai gurun luo, temppelikäynneillä, rukouksilla ja uhreilla. On initiaatiouriittejä kuten kasteet ja ympärileikkaukset, avioliittoon siunaamisia ja hautajaisia. On henkijakohtaisia ja yhteisöllisiä palvelamenoja, suurkokouksia, juhla-aikoja ja maagisia hetkiä.

UUSUSKONNOLLISUUDEN VETOVOIMA

Samanaikaisesti kuin kristinusko menettää kannatustaan ja sekulaari uskonnoton elämäntyyli on levinnyt länsimaihin, on tapahtunut myös voimakas uususkonnollisuuden rantautuminen samoihin maihin. Jotkut ihmiset kristillisissä kirkoissa ovat ilahtuneet uususkonnollisuuden noususta kuin lupauksena kristinuskolle. He näyttävät iloitsevan ylipäänsä uskonnollisuuden noususta näkemättä sitä, että kaikki ei-kristilliset uskonnot pyrkivät syvimmitään tukahduttamaan Jumalan yleistä ilmoitusta ja muodostavat siksi suuremman ja vaikeamman esteen kristinuskolle kuin ateismi tai sekularismi konsanaan. Läntiselle ihmiselle kristinusko ei useimmiten ole enää edes vaihtoehto, koska se mielletään syyllistäväksi ja vapautta rajoittavaksi, kun se vaatii ihmisiä tekemään parannuksen synneistään. Läntisen ihmisen suuri halu on päästä itse hallitsemaan elämäänsä. Itsemääräämisoikeus on hänelle yksi johtotähdistä. Juuri sitä uushenkisyys lupaa ja tarjoaa. Kristinusko tarjoaa Jumalan hallintaan taipumista.

Millaiset muut syyt sitten mahtavat vaikuttaa uususkonnollisuuden suosioon? Miksi kristinuskon hylkäämälle ei ateismi tai sekularismi enää riitä? Alla luettelen joitakin syitä.

Uskonnolliset syyt

Kaikki ihmiset ovat uskonnollisia, hekin, jotka kieltävät sen. Jokainen uskomusjärjestelmä oli se sitten hyvin tiedostettu tai epämääräinen, edellyttää uskoa johonkin. Ateismikin edellyttää uskoa siihen, ettei Jumalaa ole ja uskoa tieteeseen, jolla ateismia yritetään usein perustella.

Jokainen ihminen joutuu jossain elämänsä vaiheessa tekemään niin sanotut perimmäiset kysymykset itselleen. Moni kyllä turhautuu, kun ei löydä niihin vastauksia ja torjuu ne usein hyvinkin pitkiksi ajoiksi. Mutta ihmeen sitkeästi ne saattavat pulpahtaa elämän kriiseissä uudelleen pintaan. Ihmisen kysymyksiä ovat: Mistä löydän rakastavan sydämen? Mitä kuolemassa tapahtuu ja miten siitä selviän? Miten selviän syyllisyydestä, jolla omatuntoni minua ajoittain piinaa?

Rakkautta nautinnoista ja kokemuksista sekä toisista ihmisistä etsivä läntinen ihminen petetty kerta toisensa jälkeen. Rakkauden kaipuu voi olla erittäin raastavaa. Monen pettymyksen jälkeen hän saattaa tulla lopputulokseen, että ulkopuolelta sitä ei löydy, mutta ehkä omasta sisimmästä. Juuri oman olemuksen syvyyksistä uushenkisyys väittää vastauksen löytyvän. Se tarjoaa sitten moninaisia menetelmiä oman itsensä syvyyksiin pääsemiseen löytääkseen sieltä joko valaistuksen tai jumalallisen energian. Raamatun vastaus: "Sisimmästä nousevat pahat ajatukset ja kaikkinaiset himot" hyljätään.

Kysymykseen kuolemasta, jota jokainen ihminen luonnostaan pelkää ja kavahtaa, koska omatunto todistaa, että sen jälkeen tulee tuomio, uushenkisyys pyrkii vastaamaan jälleensyntymisellä ja karmalla. Koska ihminen ruumiillistuu jälleen jossain muodossa, kuolemaa ei oikeastaan olekaan olemassa. Kun ihminen ei muista entisiä ruumiillistumisiaan, hänen uskonsa jälleensyntymiseen voitaisiin tiivistää myös muotoon: "Kuolemaa ei saa olla olemassa." Tietenkään jälleensyntymisen näennäisvastaus ei itse kuolemaa mihinkään poista. Siihen ainoa todellinen vastaus löytyy ylösnousseesta Jeesuksessa.

Syylisyyskysymykseen jälleensyntymää ja karmaa tarjotaan vastaukseksi. Kumuloituva karma hoituu pois seuraavassa ruumiillistumisessa. Tänään ei tarvitse siitä huolehtia. Edellisen ruumiillisuuden aikana kasautunutta karmaa toki maksetaan nyt pois, mutta omatunto ei niistä asioista enää syytä. Ongelmaksi jää kuitenkin se, että selitys karmalla hankitun hyvän tai pahan vaikutuksesta seuraavassa ruumiillistumassa ei poista nyt koettua syylisyyttä. Se pyritään torjumaan ja juuri siksi syylisyyttä pidetään lähes pahimpana syntinä. Siksi monissa uushenkisyyden menetelmissä harjoitetaan mietiskelyä, jolla pyritään näkemään kaikki omassa itsessä ja kokemusmaailmassa myönteisenä. Pyrkimyksenä on päästä tilaan, jossa ei ole mitään hyvää eikä pahaa. Kuitenkaan syylisyyteen ei lopulta tehoa muu kuin syntien tunnustaminen ja Golgatalla tapahtuneen sovituksen perusteella vastaanotettu armo.

Sosiaaliset syyt

Uushenkisyyden leviämiseen on vaikuttanut myös osaltaan läntisen ihmisen suunnaton yksinäisyys, johon individualistinen kulttuuri on hänet ajanut. Vaikka jotkut uushenkisyyden harjoitusmuodot kuten esimerkiksi mindfulness ovat varsin "yksinäistä puuhaa", useimmat uushenkisyyden muodot tarjoavat myös yhteisön, jossa harjoituksia suoritetaan. Joukossa on myös erittäin kiinteän yhteisön muodostavia ryhmittymiä kuten esim. Hare Krishna tai gurujen ashramit.

Merkittävä rooli on myös uususkonnollisuuden antamalla sosiaalisella statuksella. "On hienoa harrastaa joogaa tai zen-mietiskelyä". Lisäksi uushenkisyys on saanut osakseen suunnattoman määrän media- ja julkismainontaa. Se tarjoaa emotionaalille ja visuaaliselle sukupolvelle ruokaa.

Uushenkisyys vaikuttaa jatkumossa, jonka relativistinen humanismi sille tarjoaa. Läntiselle ihmiselle kristinuskon ehdoton totuusvaatimus on vastenmielinen. Täydelliseen subjektiivisuuteen ei voi mahtua mitään mittaa. Kenenkään kokemuksia ei voi eikä saa haastaa. Kaikki ovat oikeassa. Tämä näennäinen suvaitsevaisuus miellyttää.

Toimivuus

Uususkonnollisuuden samoin kuin vanhojen uskontojen näyttö perustuu hyvin pitkälle aitoihin mystisiin kokemuksiin, todelliseen shamanistiseen parantumiseen. Lisäksi näyttö toimivuudesta on saatavissa suhteellisen helposti. Tietyillä menetelmillä päästään transsiin tai muihin merkillisiin kokemuksiin. Okkultistinen ennustelu toimii. Raamattu ei aseta uususkonnollisuuden kokemuksia kyseenalaisiksi toisin kuin tietoisuus. Mutta se näkee myös ne todelliset pimeyden voimat, jotka kokemusten taustalla vaikuttavat.

Opilliset ja ideologiset syyt

- Ykseys ajattelu (yhdistyminen jumaluuteen, samaistuminen luonnon ja maailman kanssa) tarjotaan vastauksena totuuden menettäneelle länsimaiselle ihmiselle. Totuutta ei ole, mutta yhteys löytyy.
- Feministinen ajattelu sopii isättömälle sukupolvelle.
- Hyvä-paha jännitteestä vapautuminen kiehtoo, koska siihen ei sisälly mitään parannusvaatimusta.
- Varsinkin alkuaikoina New Age esitti suunnattoman optimistisen odotuksen muuten synkän ajan keskellä: Uusi aikakausi tulee!
- Relativismi tarjoaa kullekin mahdollisuuden valita "uskontojen valintamyymälästä" sellaista, mikä sopii itselle parhaiten.
- Usko itsessä uinuvaan jumalaan kiehtoo.
- Uushenkisyys jatkaa jo antiikin kehitysuskon perinnettä toisin kuin idän vastineensa.
- Tietoisuus saadaan helposti osaksi systeemiä. Evoluutiokoosko saa jatkeen: Amebasta päästään Darwinin kanssa apinan kautta ihmiseen ja siitä Buddhan kanssa jumaluuteen.
- Mistään vanhasta ei tarvitse luopua.
- Suvaitsevaisuus on myönteisyyttä.
- Seksuaalinen vapaus ja uushenkisyys sopivat yhteen.

Uusia elementtejä uususkonnollisuudessa

Vaikka sisällöllisesti uususkonnollisuudessa on hyvin vähän uusia elementtejä, se on onnistunut länsimaistamaan monia idän vanhan uskonnollisuuden piirteitä. Kun jälleensyntyminen on idässä se paha,

josta ihmisen piti karman lain tuntemisella päästä vapaaksi, lännessä siitä onkin muodostunut myönteinen asia, koska siihen on liitetty läntinen kehitysoptimismi. Läntinen karma ja jälleensyntyminen ei koskaan taannu niin kuin idässä vaan etenee aina ihmisestä ylöspäin.

Lisäksi läntinen ihminen, jolle tiede on tärkeää – toisin kuin ennen idässä – on uushenkisyydessä onnistunut muodostamaan kaikkijumaluuden ja tieteen välille ”pyhä allianssi”. Läntiseen myyntiin on osaltaan vaikuttanut sekin, että Jeesus on istutettu monien uususkonnollisten ryhmien opettajien joukkoon. Sen seurauksena moni uususkonnollinen ihminen voi kaikessa rauhassa kutsua itseään ”kristityksi”. Synkretismi eli uskontojen sekoittaminen on käypää tavaraa uususkonnollisuudessa.

”Jeesuksen kaltaiset mestarit ovat tietoisia jumalallisesta tehtävästään”, kirjoittaa elokuvaohjaaja ja joogaopettaja Taavi Kassila. Sitaatti heijastaa yhtä uushenkisyyden Jeesus-kuvalle tyypillistä piirrettä: Jeesus mestarina, yhtenä suurista opettajista. Monille uushenkisyyden vaikuttajille Jeesus on tärkeä, jopa erittäin keskeinen hahmo. Esimerkiksi antroposofian kehittäjä Rudolf Steinerille ”Kristus-tietoisuudella” on keskeinen merkitys ihmiskunnan henkisessä evoluutiossa. Steiner katsoi kristinuskon olevan kaikkien mysteeriokulttien täyttymys. Hän korosti Golgatan tapahtuman olevan taitekohta ihmiskunnan historiassa.

SONJA KUULAN TIE UUSHENKISYYDESTÄ KRISTINUSKON

Uusi Tie, Virpi Kurvinen syyskuu 2020

Sonja Kuula tajusi jo varhain, että ikuisuus ja kuolema ovat vääjäämättömiä asioita. Koulukuraattorilla ei ollut välineitä auttaa tyttöä, joka kärsi voimakkaasta helvetinpelosta ja paniikkioireista. Nyt, noin 18 vuotta myöhemmin, Sonja ymmärtää, että ahdistus voi olla kuiskaus iankaikkisuudesta, johon ihminen voi vastata uskolla ja luottamuksella Jeesukseen.

Tavoitteena ikuinen nirvana

Sonja Kuula syntyi perheeseen, jonka isä teki uraa ison firman toimitusjohtajana. Tytön ollessa yläkouluikäinen isä sairastui vakavasti. Kun Sonja täytti 18 vuotta, isä menehtyi. Tuolloin hän antautui täysillä henkiseen etsintään. Tiibetinbuddhalaisesta meditoinnista tuli jokapäiväinen tapa. Sonja matkusteli Kaakkois-Aasiassa kaikki talvet. Balilla hän seurasi hindulaisuuden harjoitusta. Näin hän löysi joogan.

- Sisimmässäni oli ammottava hengellinen tyhjiö, jota en ollut saanut tyydytettyä omaisuudella, tavaralla tai opiskelulla. Uskonnollinen motiivini oli toive, ettei minun tarvitsisi syntyä uudelleen ja pääsisin kärsimyksestä eroon. Halusin valaistua ja päästä ikuisen nirvanaan, hän sanoittaa.

Nuori nainen ahmi self help -kirjallisuutta ja ryhtyi vegaaniksi. Paastoista ja vegaanisesta ruokavaliosta hän sai voimantunnetta. Lapsuudessa perhesuhteet olivat olleet haastavia ja irrallisia. Isän kuolema ja menetys saivat Sonjan uskomaan, ettei mihinkään saa kiinnittyä. Buddhalainen ajattelu ohjasi juuri tähän. Läheisyyttä ja turvaa nuori nainen haki seurustelusuhteista.

- Jostainhan se malli tulee, että parisuhde nähdään rauhanlähteenä ja seksi kaiken täyttymyksenä. Avosuhteiden päättymisen oli aina raskasta. Nyt tajuan, että etsin niistä isää, kun menetin isäni niin nuorena sairaudelle ja kuolemalle, Sonja toteaa.

Lohikäärmeitä ja henkioppaita

Mietiskely, jooga, itsehoito, raakaravinto ja henkisyysmatkailu saivat rinnalleen huumeet. Sonja uskoi vilpittömästi, että huumeet olisivat osa uuden maailmanjärjestyksen luomista.

- Psykedeeliset päihteet olivat työkaluja, joilla yritin laajentaa henkistä ymmärrystäni. Käytin vuosikautia kannabista päivittäin ja tarpeen mukaan myös sienä ja LSD:tä. Piireissä, joissa liikuin, näiden aineiden avulla yritettiin saavuttaa yhteys luomakuntaan. Niiden avulla pyrittiin myös luovuuteen ja rakkauteen toisia ihmisiä kohtaan, hän avaa.

Sonja kertoo, että hänen kaveripiireissään viinanjuomista pidettiin ”junttina”, mutta huumeiden uskottiin nostavan ihmisen uusille tajunnantasoilte. Aineita sai ja saa helposti kaikkialta. Seuraukset huumeiden käytöstä olivat tietenkin katastrofaaliset. Pahinta oli kuitenkin ”sielun viattomuuden rikkoutuminen”.

- Huumeet pääsivät tuhoamaan sieluni salattuja paikkoja. LSD-matkoilla kohtasin myös henkivaltoja. Näin lohikäärmeitä ja viisaita henkioppaita, jotka kuitenkin nyt tunnistan pimeyden harhauttaviksi enkeleiksi.

Sonjalla onkin jämäkkä kanta ajankohtaiseen kannabiskeskusteluun:

- Olen kannabiksenkäytön ehdoton vastustaja. Kannabis auttoi minuakin sietämään ahdistusta, mutta sen tuoma rauha on valhetta. Kannabis sitoo ja turruttaa ihmisiä. Olen kohdannut jopa uskovia, jotka puolustelevat kannabiksen käyttöä. Tämä on täyttä puppua.

Kaunista huijausta

Sonja Kuula listaa edelleen hengästyttävän määrän kokemiaan asioita uushenkisyyden eri virtausten parissa.

Tantrajoogaan hän tutustui opiskellessaan terveydenhoitajaksi. Tantrajooga on esoteerinen eli uushenkisen harjoitusjärjestelmä. Tantraa harjoitetaan yksin, parin kanssa tai ryhmässä ja harjoitteiden päämääränä on avata sydän ja tulla yhdeksi toisen kanssa, lopulta valaistuen ymmärtämään yhteys kaikkeen.

- Ulospäin tantrajooga voi näyttää rakkaudelliselta, kauniilta ja eroottiselta. Ongelmana tässä on täydellinen rajattomuus, jota harjoitteissa edellytetään. Tantra ei kuitenkaan aina tarkoita automaattisesti seksin harjoittamista, vaikka sitäkin voi joillain kursseilla olla, Sonja huomauttaa.

Hyvän ja pahan kamppailu

- Lähes kymmenen vuoden ajan meditointi, jooga ja psykedeelisten huumeiden käyttäminen toivat elämäni valheellista rauhaa ja euforisia, ihmeellisiä kokemuksia. Silti olin välillä aallonpohjassa. Tunsin syvää ahdistusta ja voin huonosti, Sonja Kuula tunnustaa.

Hänen yksi tuttunsa oli joskus maininnut, että vain Jumala oli häntä auttanut elämän vaikeimpien asioiden kanssa. Ystävän esimerkin rohkaisemana Sonja päätti antaa kristinuskollekin mahdollisuuden. Hän googlasi tietoa rukouksesta ja osui mainokseen rukousillasta.

- Lähdin iltaan, mutta minulle puhkesi kova päänsärky. Ylistyksen johtaja sanoi yhtäkkiä, että täällä on jollain kovaa särkyä otsassa. Tiesin heti hänen puhuvan minusta. Päänsärky poistui saman tien lyhyellä rukouksella Jeesuksen nimessä. Tämän jälkeen rukoilimme parin esirukoilijan kanssa, ja otin Jeesuksen vastaan elämään.

Sonja lähti kokouksesta iloisin mielin, mutta palasi pian omiin tapoihinsa. Hän asui tuohon aikaan kommuunissa. Puhuttelevan hengellisen kokouksen jälkeen hän tutustui kommuuniystävänsä kautta syvemmin okkultismiin. Taistelu tiheni.

- Kämpikseni kertoi itse kutsuvansa demoneita eri rituaalein avulla. Ensin pidin ajatusta ihan hulluna, mutta en voinut tätä tuomitakaan.

Sonja kertoo, että noituuden kautta uskotaan päästävän kiinni muun muassa arkityyppeihin: esimerkiksi nuorena mieheksi voi asua "vanha rouva" ja minussa vaikka "ennustaja". Tämän kautta saa kontrollin tunnetta omasta elämästä.

- Magian kautta kuvittelin myös saavani voimaa ja valtaa suhteessa toisiin ihmisiin, Sonja mainitsee.

Seremonioissa ennustettiin myös tarot-korteista ja tutkittiin astrologisia kartoja, joista etsittiin ennustuksia eri horoskooppimerkeille.

Jumalan asettamat rajat ovat rakkautta

Ajautuessaan syvemmälle okkultismiin Sonja Kuula jäi kuitenkin miettimään, kuka Jeesus on. Hän oli pitkään uskonut Jeesuksen olevan Buddhan kaltainen valaistunut guru. Kommuuniin tuli samoihin aikoihin uusi kämppis. Hän kertoi avoimesti olevansa kristitty.

- Keskustellessamme uusi kämpikseni vastasi aina Raamatun sanalla. Se oli aluksi hämmentävää ja vähän ärsyttävääkin. Jossain vaiheessa Pyhä Henki paljasti minulle, että Raamattu on totta. Sillä hetkellä kaikki muuttui ja tulin uskoon. Aloin näkemään kaiken uusin, Pyhän Hengen avaamin silmin.

Jumalan pyhyys ja totuus valkenivat Sonjalle yllättävän raamatunkohdan äärellä. Hän luki evankeliumista, että Jumala itse liittyy yhteen avioparin, ja heistä tulee yksi liha. ja sitä, minkä Jumala on yhdistänyt, sitä ei voi ihminen erottaa. (Matt. 19:16)

- Minulle kaikki tämä oli mahtava todistus Jumalan hyvyydestä, Sonja todistaa.

Hän uskoo, että Jumala suojelee meitä rajojen kautta. Tämä on jotain aivan päinvastaista, mitä uushenkisyyden parissa uskoteltiin.

- Jumalan laki on rakkautta. Isä Jumala asettaa meille rajat, ja hän tietää, miten ne on parasta asettaa, onhan hän itse Rakkaus. Me ihmiset voimme ja saamme Jumalan asettamissa rajoissa nauttia elämää. Rajojen ylittäminen tai särkeminen rikkoo meitä sisältä käsin, hän pohtii.

Sonja toteaa, että hän on etsinyt totuutta alusta asti.

- Odotin kyllä toisenlaista uudestisyntymää, hän naurahtaa ja lisää, että uudestisyntyikin Jumalan lapsiksi.

Totuus löytyikin Jeesuksen persoonasta, ei meditaatiosta tai valaistumisesta. Sonja tietää, mitä on kantaa jatkuvaa rauhattomuutta ja levottomuutta sydämessään. Siksi Jumalan lahjoittama rauha Jeesuksessa on hänelle niin rakas ja tärkeä asia.

- Ikuinen elämä taivaassa Jumalan luona on ihana Raamatun lupaus. Ikuisuudesta pitäisi osata puhua niin, että ihmisille avautuisi sen ihanuus. Mutta sinne on vain yksi tie, Jeesus, Sonja korostaa.

Tarjolla halpakopioita

Terveystoimittaja Sonja Kuula tietää, että jo vuosikymmenien ajan länsimaissa on etsitty henkistä viisautta idän uskonnoista ja New Age -uskonnollisuudesta. Mitä sitten voimme tehdä, että oppisimme erottamaan epäterveet hengelliset ilmiöt ja torjumaan ne?

- Tiedon ja ymmärryksen lisääminen on yksi keino. On tärkeää ymmärtää, millainen maailmankuva ja ihmiskäsitys New Agen taustalla vaikuttaa. Uususkonnollisissa ilmiöissä voidaan imitoida Pyhä Hengen aitoa toimintaa. Sielunvihollisen, Saatanan, valheet on paljastettava, Sonja lataa.

Toisin kuin uushenkisissä virtauksissa opetetaan, ihminen on Jumalan luoma, mutta syntiin langennut. Jumaluutta ei löydy ihmisestä minkään harjoitteen tai rituaalin kautta.

- Tarvitsemme Jumalan uudeksi luovaa työtä Jeesuksen sovitustyön kautta, hän summaa.

Mikä on kundaliini-henki?

Aikamme New Age -uskonnollisuus haastaa meidät monin tavoin. On paljon henkisyttä ja hengellisyttä, joka on vain halpa kopio aidosta armosta.

- Kristittyjen pitäisi tuntea Raamattu. Jumalan sana on totuus, ja sen kautta tunnistamme väärät opit. Meidän tulisi kiinnittää kaikki ajatuksemme Kristukseen ja pysyä hänelle kuuliaisina.

Hän kannustaa kristittyjä myös rukoilemaan henkien erottamisen armolahjaa.

- Uskovilla on Kristuksen veren suoja kaikkea pahan valtaa vastaan, mutta kirkkojen ja seurakuntien sisälleenkin tuodaan aika ajoin uskomuksia ja harjoitteita, joita en suosittelen. Minä en ainakaan voi suositella esimerkiksi "kristillistä joogaa". Joogan ytimessä vaikuttavat demoniset henkivallat. Esimerkiksi kundaliinijoogassa uskotaan käärmenergiaan, jota pyritään herättämään ihmisessä. Tuo kundaliinihenki valtaa ihmisen hyvin hienovaraisesti ja salakavalasti.

Joogaamisen päämäärä on hindulainen valaistuminen, oman jumaluuden ymmärtäminen.

- Tämän vaikuttaa muun muassa asentoharjoitusten aktivoima kundaliini - eli käärmehenki, jonka tarkoitus on kiertyä ihmisen selkärangan tyvestä päälle yli, kunnes se saa ihmisen täysin valtaansa, Sonja valaisee.

- Tämä kuuluu joogaan ja tapahtui osittain itsellenikin, riippumatta siitä, kuinka tietoisesti ymmärsin harjoituksen henkisen ulottuvuuden. Jooga ei koskaan ole siis esimerkiksi vain neutraalia venyttelyä, tai sitten se ei ole joogaa, hän linjaa.

Mitä Jumala tarkoitti?

Sonja Kuulaa on pitkään kiinnostanut äitiys ja perhekysymykset. Ennen uskoontuloaan hän oli harjoitellut Sexpo-säätiössä. Hän oli aikeissa käydä järjestön seksuaaliterapeuttikoulutuksen ja kirjoitti joi-tain opetusmateriaaleja sen sivuille.

- Sexpon ongelmana on, että sen työssä seksuaalisuus on irrotettu Jumalan luomasta avioliitosta. Se on tuhoisaa. Itse haluan yhä syvemmin ymmärtää, mikä on sukupuolisuuden ja seksuaalisuuden raamatullinen malli, hän sanoo.

- Haluaisin olla vaikuttamassa siihen, että nuoret saisivat raamatullisen kuvan Jumalasta ja hänen luomastaan perheestä.

SATANISMI

New Age liikkeen myötä yleiseen tietoisuuteen nousi saatananpalvonta ja satanismi. Edellinen on uususkonnollisuuden muoto, jossa harjoitettiin erinäisiä pimeitä rituaaleja, jotka johtivat myös rikostuomioihin. Jälkimmäinen taas on enemmänkin filosofista kuin käytännöllistä luonteeltaan. Vaikka molemmat muodot eivät ole nykyään pinnalla, niiden sisältö antaa hyvän kuvan uususkonnollisuuden luonteesta.

Idän kauneuden kulttuuri

Monet idän kulttuureista edustavat korkeita kauneusarvoja. Esimerkiksi japanilainen on monessa suhteessa hämmästyttävän kaunista. Japanilainen luonto luo sille erinomaisen taustan. Puutarhat, kukkaasetelmat, teeseremoniat, kimonot ja elegantti käytös ovat maailmankuuluja. Japanilainen kirjallisuus on mestarillista kuvatessaan ihmisen tunne-elämän liikkeitä. Shintolainen ajattelu pitää kaunista jumalallisena ja pyrkii sopusointuun luonnon kanssa. Shinto-temppelien harmonisia rakennuskokonaisuuksia ylittävää arkkitehtuuria saa etsiä. Shintolaisuus edustaa elämää.

Kauneuden korostamista ruokkii myös elämän vastakohtaa, kuolema kohtaan tunnettu ja tiedostettu pelko. Kuoleman tylyn ja kauhistuttavan rumuuden vastapainona halutaan viettää ohi kiitävät hetket mahdollisimman kauniissa ympäristössä. Shintotemppelin vastapainona on pimeydellään ja mustalla rumuudellaan kuolemasta muistuttava buddhalainen temppeli. Vastakohtat elämä ja kuolema, kaunis ja ruma ovat selkeästi esillä kulttuurin lähes kaikilla tasoilla.

Japaniinkin on levinnyt amerikkalainen populäärikulttuuri. Mutta siellä se esiintyy selvästi pehmeämpänä ja lämpimämpänä kuin läntinen kova versio. Pitkään Japanissa asunut kokee länsimaisen populäärikulttuurin häkellyttävän rumana, kun vertaa sitä mielessään Japanin perinnäiseen kulttuuriin.

Saatanan palvonta rumuuden ääri-ilmionä

Mistä juontaa juurensa nykyinen rumuuden kulttuuri täällä lännessä? Sehän on ilmeisellä tavalla keskeinen osa myös saatanan palvontaa ja satanismia. Tämä New Age uususkonnollisten liikkeiden ääriryhmä on eräs laajemman todellisuuden ilmenemismuoto. Siinä monet asiat on viety niin loppuun asti, että siitä käsin voimme nähdä kokonaiskulttuurimme kuoleman eräitä syitä.

Rumuuden voima

Japanin buddhalaisissa temppeleissä esiintyy erittäin rumia ja luotaantyöntäviä patsaita. Ne ovat "varti-jajumalien" kuvia. Niiden rumuus edustaa karkeaa voimaa, jota pahojen henkien on määrä pelästyä ja paeta. Myös lohikäärmeet edustavat rumuudessaan voimaa pahoja henkiä vastaan. Palvomalla näitä jumalia rumuudessa esiintyvät voimat saadaan omalle puolelle torjumaan vielä pahempaa: pahoja henkiä, onnettomuuksia ja kuolemaa. Kysymys on kosmoksen rumien voimien hyväksikäytöstä, jotta välttäisiin kielteisistä kokemuksista. Taustalla on taolainen maailmankuva - laajemminkin sitten koko uushenkisyysliikkeessä omaksuttu käsitys monistisesta maailmasta, jossa kaikkeus on yksi ja kaikki olevainen on pohjimmiltaan samaa. Näin ollen paha ja hyvä kuuluvat siihen luonnollisina osina.

Shamanistinen voimansiirto kuolemaa vastaan

Shamanistisen uskonnollisuuden vastaava voiman siirros tapahtuu esimerkiksi siten, että käydään kaatamassa karhu "Otso", joka sisältää jumalallista voimaa. Karhun hammas tai kynsi amulettina sisältää sitten saman voiman kuin karhu itse. Amuletilta voivat karhua heikommatkin siksi suojautua uhkaavia voimia vastaan.

Tietenkin läntisen pimeän kulttuurin taustalla on hyvin paljon ihmisen syntisessä luonnossa asuvaa vihaa, sen aggressiivista purkamista sijaisten tai edustajien välityksellä. Kun ei itse uskalleta lyödä tai harjoittaa haureutta, katsellaan, kun muut tekevät niin ja samaistutaan heihin. Synti ajaa sitten myös väkivaltaisiin tekoihin ja avoimeen, hillittömään seksuaalisten himojen tyydyttämiseen. Silti kulttuuriimme sisältyy myös aimo annos idän uskonnoille ja shamanismille tyypillistä voiman siirtoa. Kauhun-, porno- ja väkivaltaelokuvat, pimeä rock, "grafiitti"-taide kertovat länsimaisen ihmisen torjutusta kuolemanpelosta. Kun pelottavaa kuolemaa ei uskalleta katsoa silmästä silmään, sitä käydään pimeässä pelon kulttuurissa koko ajan lävitse.

Kuolemaa ei saa olla

Läntiset kansat jättivät Jeesuksen hautaan noin 50 vuotta sitten, filosofit ja monet teologit olivat tehneet niin jo yli sata vuotta aikaisemmin. Jeesuksen ylösnousemusta ei enää uskota. Mutta samalla ihmisten oli myös päätettävä, että he eivät itse ikinä kuole. Päätös torjua kuoleman ajatus tapahtui vastoin parempaa tietoa, mutta usko ja tieto eivät kuljekaane samalla tasolla ihmissydämessä. Totuuden suhteelliseksi tehnyt ihminen uskoo sitä, mitä hän haluaa uskoa. Siksi eräs tämän päivän keskeisiä uskonkappaleita kuuluu: "Kaikki muut kuolevat, mutta minä en koskaan." Tai hiukan uskonnollisemmin: "Kuolemaa ei ole."

Kuolemanpelko ei tällä kaikella kuitenkaan kadonnut minnekään, se vain painettiin tiedostamattomaan, mistä se vaikuttaa kaiken aikaa ihmisen elämään. Kuoleman pelkoa ei kykene poistamaan vankinkaan usko jälleensyntymiseen, kuoleman olemattomuuteen tai sen jälkeisiin ihaniin kokemuksiin. Syykin on yksinkertainen. Kuolemanpelkohan ei johdu siitä, että ihminen ei tiedä, mitä kuoleman jälkeen tapahtuu. Päin vastoin se johtuu siitä, mitä ihminen jo tietää oman omantuntonsa ja Jumalan yleisen ilmoituksen perusteella omista pahoista teoistaan ja niiden vaatimasta tuomiosta ja rangaistusvaatimuksesta. Näin on aivan riippumatta, missä kulttuurissa ja minkä uskonnon parissa on kasvettu.

Sielunvaellus ja karma

Länsimainen juoksua sielunvaellukseen ja karmaan motivoi suurelta osin juuri syyllisyydestä ja kuolemanpelosta pako pyrkiminen. Tietysti sen toinen vetovoima on siinä, että se vanhurskauttaa ihmisen itsekkyyden: "Toisten ihmisten karmalle ja kohtalolle ei nyt voi mitään, kukin eläköön oman elämänsä - minulle riittää, kun parantelen omaa karmaani." Kun idän ihminen haluaisi päästä elämän janon ja kärsimyksen mukanaan tuovasta karmasta ja sielunvaelluskierteestä vapaaksi, läntisessä versiossa, jossa elämän jano koetaan sittenkin myönteisenä ilmiönä - ainakin alkuvaiheessa - iloitaan siitä, että kuolemaa ei sittenkään olekaan. Silmäkääntötempulla yritetään selviytyä kuoleman todellisuudesta.

Sielunvaelluksen tuoma ratkaisumalli ei kuitenkaan vapauta ihmistä vähäisimmästäkään määrin itse kuoleman pelosta, jonka syy on syyllisyydessä. Kuoleman pelon torjumiseksi tarvitaan vahvempaa voimaa kuin vain uusi "vapauttava" oppi. Siihen tarvitaan shamanististyyppistä voimansiirtoa. Sitä tarvitaan toisaalta omantunnon syyttävän terän hiomiseksi pyöreäksi ja toiseksi itse kuoleman todellisuuden painamiseksi alas.

Pimeydestä voimaa

Kuolemaa vastaan tehoa esimerkiksi väkivaltafilmiä katselu. Vaikka kaikki filmin sankarit kuolisivatkin (useimmiten pääsankari, johon katselija ymmärtää heti alkuun samaistua säilyy kyllä hengissä), niin filmin jälkeen katselija huomaa "yllätyksekseen", että hän itse on edelleen elossa. Oman murhanhimonsa "luvallisen" purkamisen lisäksi hän sai kuolemanpelkonsa torjuntaan uutta voimaa. "Minä en kuole koskaan, vain muut kuolevat." On saatu tyypillistä shamanistista siirrosvoimaa kuolemaa vastaan.

Pornon katseluun liittyy myös tietty voimansiirto. Jokainen edustajan välityksellä tai käytännössä suoritettu seksuaaliakti antaa harjoittajalleen tietyn emotionaalisen lisävarauksen kuolemaa vastaan.

Sekä porno että väkivalta, samoin kuin "terror ja horror", joissa ne yhdistyvät, ovat tehokkaita aseita ihmisen omantunnon sisällön muuntamiseen. Niillä omantunto saadaan paatumaan tai muuntumaan yleisen ilmoituksen vastaiseksi. Sitä tietä pyritään vapauttamaan ihminen kuoleman pelosta.

Kaadettu hautakivi

Kaatamalla hautakiven saa haudan voimat hautaa vastaan. Päästään hallitsemaan kuolemaa. Polttamalla kirkko päästään eroon syyttävästä omastatunnosta. Mutta sama voi tapahtua myös hienostuneemmalla tavalla. Kun shamanismissa ja laajemminkin buddhalaistyyppisessä uskonnollisuudessa ruokoillaan ja palvellaan vainajahenkiä, pyritään pääsemään sinuksi kuoleman kanssa. Jutellaan kuolleille vainajille kuin parhaille kavereille, jotta kuolemaa ei tarvitsisi pelätä. Hautakynttilät, kauniit puheet hautajaisissa, kukkaseppeleet ja loisteliaat hautakivet voivat toimia mekanismina, jolla päästään niin lähelle kuoleman maailmaa, ettei sitä enää tarvitse pelätä. Tietysti niillä voi olla oikea kristillinenkin sisältönsä, joka nousee uskosta Jeesuksen historialliseen ylösnousemukseen.

Usko ihmisen mahdollisuuksiin ja ikuisen nuoruuden tavoittelu kaikenlaisten luontaislääkkeiden, terapioiden ja mitä mielikuvituksellisimpien menetelmien avulla on osa ihmisen hienostunutta taistelua kuolemanpelkoon vastaan. Mutta pimeämissä muodoissa tapahtuu samaa. Saatana palvonta, pimeä kulttuuri ja shamanistis-mystinen voimansiirto, sielunvaellukseen uskomisen ja elämän myönteisyyttä ajavat moninaiset liikkeet kuuluvat saumattomasti yhteen.

Saatananpalvonnan sisällöstä

Nimitys "saatanapalvojat" on sekä harhaanjohtava että erittäin osuva. Se on sikäli harhaanjohtava, että satanistit eivät usko mihinkään persoonalliseen pahaan, Saatanan toisin kuin esimerkiksi Etiopian animistit. Nimitys on toisaalta oikea siksi, että Sielunvihollisen, valheen isän tavoite on aina hämätä

oma todellisuutensa ja hallita ihmisiä valheen vallalla. Satanistit uskovat Saatanan perusvalheen itsensä ja siis käytännössä palvovat pimeyden ruhtinasta.

Eurooppalainen satanismi ei opilliselta sisällöltään eroa oikeastaan mitenkään uushenkisyyden valta-uomasta. Saatananpalvojat uskovat uskonnollis-monistiseen, tyyppilliseen idän uskontojen, maailmankuvaan. Kaikki on ykseyttä. Mitään hyvää eikä pahaa ole pohjimmiltaan olemassakaan. Kaikki on samaa todellisuutta, joka sisältää kaiken luonnollisen mutta myös sen ylittävän. Aiemmin satanistina esiintynyt Kauko Röyhkä kuvasi panteistista jumaluutta, joka on kaikkeuden sisältö tyyppilliseen New Agen tapaan:

"Saatanana edustaa jumaluuksia, jotka olivat ennen kristinuskoa. Uskon, että kristillistä jumalaa ei ole, mun jumalani on ainoa, joka on. Vähän taolaisen systeemin suuntaan. Se ei ole persoona; se on järjestyksen ja epäjärjestyksen tietty kitka, jännite." Hän jatkaa: " Aloin okkultismista...Hyvän ja pahan jakaminen eri leireihin on aikansa elänyt ja naurettavaa. Ihmisen moraalien vapauttaminen kiinnostaa. Se on vähän niin kuin Nietzschekin moraalista hyvän ja pahan tuolla puolella, mutta minua kiinnostaa mystisyyden mukana olo. Maaginen maailmankuva pelaa. Ihmisen alitajunnan vapauttaminen kiinnostaa, pahuuden tutkiminen, sellainen, ettei sitä pidettäisi tabuna. Kun pahuutta ei osata hallita, siitä tulee suurempi peikko kuin se onkaan. En tiedä voidaanko noita voimia hallita, mutta ne kiinnostavat. Rituaalit vapauttavat luovuutta."

Uushenkisyyden ikkuna

Satanistien rituaaleissa Amerikassa on harjoitettu rituaalimurhia lapsiuhreineen ja lasten seksuaalista väärinkäyttöä. Myös kirkkojen polttamiset ja hautojen häpäisemiset, näkyvät satanistien itsemurhat herättivät aikanaan suurta huomiota eri puolilla maailmaa. Kysymys uskonnon vapauden rajoista nousi vakavan keskustelun alaiseksi.

Monet satanistit sanoutuvat kyllä irti moisesta, mutta heidän opetuksensa kannalta niissä ei ole mitään pahaa, koska mitään pahaa ei ole. Tapaukset kertovat siitä, miten New Agen opetusten ja mystisten kokemusten tavoittelu puhtaaksi viljeltynä vie kammottaviin lopputuloksiin. Saatananpalvonta on siksi tehnyt eräässä merkityksessä palveluksen avatessaan jossain määrin ihmisten silmiä näkemään, mihin uususkonnollisuus voi ihmisen viedä.

Kohtaaminen

Saatananpalvonnan kohtaaminen edellyttää uushenkisyyden maailmankuvan tuntemista. Sen kestävämmämyys todellisuuden edessä osoitetaan. Vain raamatullinen maailmankuva antaa vastaukset ihmisen todellisiin kysymyksiin: syyllisyys, kuolema ja jano rakastavan sydämen yhteyteen.

Ihmisten kuolemanpelko on tuotava valoon. Sen syy synty ja syyllisyys on paljastettava. Jeesuksen historiassa tapahtunut ruumiillinen ylösnousemus on ainoa vastaus kuoleman edessä. Vain Jeesuksen uhriin perustuva anteeksiantamus vapauttaa omantunnon. Jeesuksen on vastaus ihmisen elämänjanoon ja antaa iankaikkisen toivon.

Jeesuksen evankeliumin voimalla on uskallettava kohdata riivaajat eli pahat henget, jotka helposti pääsevät satanistin elämän herroiksi ja tuhoamaan heitä. Sana rististä on Jumalan voima, joka kykenee vapauttamaan sidotun. Evankeliumia tulee julistaa rohkeasti pimeyden sitomille. Herra on suuri Vapauttajakuningas.

EVANKELIUMIN TARTTUMAPINTOJA UUSUSKONNOLLISUUDESSA

Paavalin puhe Areiopagilla (Ap.t. 17) osoittaa, että jokaisesta väärästä uskonnollisesta järjestelmästä on avoin ovi oikeaan. Oven nähtyäänkin usein ihmiset kieltäytyvät kulkemasta siitä sisään. He ovat silloin vastuussa ratkaisustaan. Evankeliumimme on sanoma ylösnousesta Jeesuksesta Kristuksesta. Vain tulemalla hänen luokseen ihmiset voivat löytää niiden asioiden merkityksen, jotka heidän uskonnollisuudessaan ovat Jumalan yleisen tai erityisen ilmoituksen vaikutuksesta totta. Mutta kukaan ihmi-

nen ei voi koskaan löytää tietä totuuteen sen perusteella, että hänen uskonnossaan on joitakin totuuden osia. Ne muodostavat vain liittymäkohdan eivät päämäärää.

Maailmankuvan murros

Suomalainen uususkonnollisuuskaan ei tee tässä kohden poikkeusta. Uushenkisyyden raju maihinnousu kertoo ihmisten syvästä elämänjanosta, jota kristinuskon taakseen jättäneen suomalaisen humanistis-tieteellinen maailmankuva ja käytännön materialismi ei koskaan voinut tyydyttää. Vaikka ohut humanistis-tieteellinen maailmankuvakin on uskonnollinen luonteeltaan, se ei riitä selittämään koko todellisuutta. Moninaiset rajakokemukset vaativat uskonnollisen todellisuuden huomioon ottamista. Pelkkä materia ei riitä. Yliluonnollisen uskomisen ei ole enää ongelma. Kristinuskolle on todellinen haaste se, että ihminen kuvittelee löytävänsä omasta sydäimestään tien panteistiseen jumaluuteen.

Kristillisen kirkon on tässä tilanteessa uskallettava sanoutua irti tieteellis-humanistisesta Baabelin vankeudesta ja lähdeittävä rohkeasti korottamaan Raamatun maailmankuvaa, jossa on luomastaan riippumaton kaikkivaltias Luoja ja hänen rakkautensa kohteena ihminen ja luomakunta, joita voidaan tieteellisesti tutki, ja tutkimuksen mahdollisuudet ylittävä "yliluonnollinen" luomakunta enkeleineen ja pahoine henkineen. Vain raamatullinen malli selittää todellisuuden oikein. Ihmisten hakeutuminen uskonnollisiin malleihin tarjoaa siksi evankeliumille liittymäkohdan edellyttäen, että kristillinen kirkko ottaa toisissaan Raamatun opetuksen luodusta "yliluonnollisesta".

Jano rakastavaa sydäntä kohti

Uskonnollista vastausta ei enää torjuta siksi, että se on uskonnollinen. Panteistinen kaikkijumaluus ei koskaan voi vastata ihmisen sydämen janoon ja huutoon rakastavan sydämen suuntaan. Unelma ja fantasia jostain prinssistä tai prinsessasta, joka tulee suomalaisen "Tuhkimon" rakkauden janon sammuttamaan, on käsittämättömän voimakas. Satujen maailma, jota lapsuudessa elettiin, vaikuttaa alitajuisessa todellisuudessa voimakkaasti.

Sadut ja legendat ovat merkittävä osa suomalaisen uskonnollista etsintää aivan niin, kuin ne muodostavat esimerkiksi Japanin shintolaisuuden selkärangan. Ihminen on valmis ne muuttamaan hyvin pitkälle käytännön todellisuudekseen pettyäkseen kerta toisensa jälkeen. Rakkauden janossa katkottujen ihmissuhteiden vana monen menneisyydessä puhuu karmeaa kieltä tämän uskonnollisuuden tuhoisuudesta. Ihmisille on osoitettavissa, että hänen uskonnollinen janonsa on synnin tähden elämän veden lähteestä rakastavasta Jumalasta eroon joutuneen ihmisen ahdistusta, haukkomista vettä kohti kuin kala kuivalla maalla. Vain Jumalan sanan totuus riisuu ihmisen valheellisista ja tuhoisista fantasioista, mutta Jumalan Kristuksessa ilmaisema rakkaus kykeneekin sitten tyydyttämään ihmisen loputtoman rakkauden janon.

Kuolemanpelon torjuntamekanismit

Juoksu toisaalta sielunvaelluksen ja karman syliin ja toisaalta shamanististyyppisiin kokemuksiin paljastaa ylösnousemususkon menettäneen suomalaisen tiukasti tiedostamattomaan painetun kuolemanpelon. Opillisen tason hyppäys "kertalipusta sarjalippuun" ei voi vastata ihmisen kuolemanpelkoon. Sillä kuolemanpelko ei johdu siitä, että ihminen ei tiedä, mitä hänelle kuolemassa tapahtuu. Sen syy kaikissa uskonnoissa ja kulttuureissa on sama: syyllisyys. Omantunnon toiminnan vuoksi ihminen tietää liiankin hyvin, millaista hänen mennyt elämänsä on ollut. Syyllinen ihminen ei voi olla pelkäämättä kuolemaa ja sitä seuraavaa tuomiota. Siksi ihmisten "syyllistämiseen" suhtaudutaan tunteenomaisen suvaitsemattomasti. Omantunnon toiminta herää tuskallisen vähästä ja sen mukana kuolemanpelko.

Ylösnousemus on vastaus

Mikään kuolemanpelon torjuntakeinoista ei tehoa. Tiedostamattomaan painettu kuolemanpelko nakertaa. Tämän päivän suomalaiselle on uskallettava kertoa avoimesti, että hän kuolee ja että hän pelkää kuolemaa, tunnusti hän sitä tai ei. Hänelle on uskallettava kertoa, että syy on hänen omassa syyllisyydessään. Mutta hänelle tulee sitten kertoa myös evankeliumi Jeesuksen uhrista Golgatalla, jossa on täydellinen anteeksiantamus. Aivan erityisesti on korostettava Jeesuksen ruumiillista ja historiallista ylösnousemusta. Siinä on lopulta ainoa todellinen vastaus kuoleman pelkoon.

Tämän päivän ihmisen ei ole yhtään vaikeampi uskoa ylösnousemuksen ihmeeseen kuin Paavalin aikalaistenkaan. Varsinainen ongelma ei ole tämän ihmeen suunnattomassa suuruudessa - sillä vain sellainen ihme kykenee lopulta vastaamaan kuoleman edessä vapisevalle ihmiselle. Ateenalaistenkin on-

gelma oli pohjimmiltaan siinä, että Paavali vaati heitä tekemään parannuksen. Heidän tuli hylätä ja tuomita synti elämässään ja kääntyä avuttomina Jeesuksen puoleen, joka ei ole vain Tuomari vaan myös Vapahtaja.

Oman syntinsä tunnustaminen, avuttomaksi suostuminen ja uskossa Herran armon turviin pakeneminen onkin yhä tänäänkin suomalaisen varsinainen ongelma. Siihen uususkonnollisuus ei tarjoa mitään tarttumapintaa, koska se uskoo viime kädessä ihmisen uskonnollisiin mahdollisuuksiin. Hänen uususkonnollisuudestaan ja tarpeistaan käsin on edelleen tie sille paikalle, että hänelle selviää Jeesus Kristus ainoaksi todelliseksi vastaukseksi. Mutta siinä hän joutuu valitsemaan, kelpaako hänelle parannus ja usko Kristukseen vai ei.

UUSUSKONNOLLISUUDEN VAIKUTUS KIRKOSSA

Raamatun arvoisan menetys

Jos humanistis-tieteellinen maailmankuva synnytti liberaaliteologian ja kaatoi lukemattomien länsimaiden ihmisen uskon Raamatun luotettavuuteen ja ihmeen mahdollisuuteen, niin uususkonnollisuuden vaikutus Raamatun asemaan kirkossa on eräässä merkityksessä vielä tuhoisampi. Koska mitään ehdotonta totuutta ei ole, niin kukin saa tulkita Raamattua juuri niin kuin häntä itseään miellyttää. Raamattu on mielenkiintoinen virikekirja ja aikanaan eläneiden ihmisten uskonnollisten kokemusten kuvausta. Raamattua saa nyt lukea uususkonnollisin silmälasein. Sieltä löytyy sielunvaellus ja karma. Toisaalta kun mitään ehdotonta totuutta ei ole, Raamatusta ei tarvitse välttämättä välittää. Toisaalta sieltä voi löytäytyä Jeesus niminen guru, jota seuraamalla itsekin voi päästä Jeesus-guruksi.

Jumala-kuva

Uususkonnollisuus vaikuttaa erittäin tuhoisesti kristilliseen käsitykseen Jumalasta. Pyhä Kolminaisuus korvataan jumalakuvilla, joissa kukin voi ja saa valita itselleen sopivan jumalan. Toisaalta jumala muuttuu persoonattomaksi energiaksi ja toisaalta Jeesus muokataan kulloiseenkin muotivirtaukseen sopivaksi olennoiksi. Vaikka käytetäänkin kristillisiä kielikuvia, niiden merkitys muuttuu. Kaikki muuttuu tulkinnaksi. Kukin tulkitsija on aina oikeassa, koska mitään ehdotonta totuutta ei enää tarvita.

Totuus vastaan arvo

Kun uususkonnollisuuden vaikutuksesta yhteiskunnassakaan ei enää puhuta totuuksista vaan pelkästään arvoista, jotka itse kukin voi valita itselleen sopivaksi, niin kirkossakaan ei enää tarvitse puhua opeista, ikään kuin jotain kaikkea sitovaa totuutta muka vielä esiintyisi, vaan yhdessä muiden kanssa esitellään, miten hienoja arvoja ja hyvän tekemistä kirkko edustaa.

Kadotuksesta on vaiettava

Vanhempien uususkonnollisten harhojen vaikutus näkyy niin, että kun Jehovan todistajien kotikäynnit ja oppi on helppo torjua ovelta, niin takaovesta heidän oppinsa esimerkiksi siitä, ettei kadotusta ole, marsii kirkkosaleihin. Jos ajatteletkin saarnata tekstin mukaisesti kadotuksesta varoittaen, joudut kohtaamaan kuulijakunnan, joka on ajat sitten lakannut uskomasta helvettiin. Lisäksi voit törmätä esimiehiin, jotka antavat sinulle varoituksen ihmisten pelottelusta.

Enkeliusko

Jos ufot ovatkin menettäneet suosiotaan, niin sitäkin kukoistavammaksi on noussut erään sortin enkeliusko. Koska enkelit ovat erittäin raamatullisia olentoja, uususkonnollinen enkelien palvonta saattaa kuulostaa hyvinkin kristilliseltä, mutta se voi viedä samaan harhaan, josta Kolossalaiskirje varoittaa.

Sielunhoidon muuttuminen

Suurin vaikutus uususkonnollisuudella kirkkoon lienee kuitenkin tapahtunut sielunhoidon kautta. Sen piirissä ei ole ainoastaan omaksuttu yleisen psykologian ja psykiatrian oivalluksia, joita sitten suuressa määrin saarnoissakin jaetaan, vaan myös tyyppillisesti uususkonnollisia käsityksiä ihmisen sisäisistä potentiaaleista, joilla hän itseään oikein rakastaessaan voi vapautua sisäisistä haavoistaan ja vapautua rakastamaan muita. ”Itsensä rakastamisoppi” levisi niin liberaaliin kuin konservatiiviseen kristillisyyteen

kuin häkä takavuosina, ja jokainen ääni, joka nousee tämän ”vapauttavaa oppia” kritisoimaan torjutaan lähes pyhän häväistyksenä ja muka luomisuskon vastaisena.

Taustalla on kysymys ihmisen pohjimmaisesta tilasta. Kun ihmisestä löytyy potentiaaleja, jotka on tois-
taiseksi hyödyntämättä, niin sopivilla tekniikoilla ne saadaan vapautetuksi. Ankea oppi ihmisen syvästä
syntisyydestä ja turmeluksesta torjutaan ja sen sijaan tarjotaan esimerkiksi mindfulness tekniikkaa eli
buddhalaisista mietiskelyä, jolla sisikunta saadaan rauhoittumaan. Mietiskelytekniikat tunnetusti tehoa-
vat, mutta vain lyhytaikaisesti. Niiden tuollainenkin teho koetaan vapauttavana uutena tienä us-
konelämän elvyttämisessä.

Synnistä ei puhuta

Synti sanaa ei enää juuri puheissa kuule. Sen sijaan puhutaan rikkinäisyydestä, joka mukavasti sijoit-
taa syyllisyyskysymyksen itsensä ulkopuolelle. Ihminen on korkeintaan uhri, joka tarvitsee paranemista
ja eheyttämistä, mutta ei enää anteeksiantamusta ja armoa.

Kun ihmisen perussyntyisyys joko torjutaan tai sitä vähätellään, kristillinen julistus muuntuu joko eetti-
seksi kehotteluksi osoittamaan lähimmäisrakkautta, johon periaatteessa jokainen kuulija pystyy, jos
häntä sopivasti motivoidaan tai jos hän oppii ensin oikein rakastamaan itseään.

Ihmisarvo suhteelliseksi

Koska ihminen voi itse valita eettiset norminsa, mitään yleispätevää ei tarvitse hyväksyä. Ihmisarvo jää
suhteelliseksi. Näin esimerkiksi abortit ja eutanasia voidaan hyväksyä suuremmista murheista. Samaan
aikaan kuitenkin saatetaan olla hyvin huolestuneita maapallon ja luonnon pelastamisesta.

Maapallon pelastaminen

Uususkonnollisuuden eräs keskeinen messiaaninen tehtävähän on maapallon ja eläin ja kasvilajien pe-
lastaminen ihmisen aiheuttamalta riistolta. Vaikka luonnon viljely ja varjelu ovat Jumalan ihmiselle anta-
ma mandaatti, uususkonnollinen vaikutus näkyy prioriteettien vääristymisenä. Luonnon pelastaminen
tulee tärkeämmäksi kuin ihmisen sielun pelastus.

Hiljaisuuden tavoittelu

Tämän päivän hiljaisuuden tavoittelu trendi, niin oikeita kristillisiä elementtejä siinä varmasti onkin, on
saanut myös vaikutteita uususkonnollisuudesta. Hiljaisuudella voidaan salakavalasti lähteä etsimään it-
seensä kätkeytyvää jumaluutta samalla sivuuttaen Jumalan sanan saarnan.

Feminismi kirkossa

Uususkonnollisuus hindulaisuuden tapaan on erittäin feminististä. Sen vaikutus näkyy feminismitolo-
giassa, jota taas heijastaa muun muassa taannoinen virkaratkaisu kirkossamme.

Kristilliset termit uudessa merkityksessä

Uususkonnollisuuden salakavala vaikutus näkyy erityisesti siinä, että kristilliselle sanastolle annetaan
aivan uudenlaiset merkitykset. Historiallinen ylösnousemus on muuttunut ylösnousemususkoksi, joka
voi merkitä melkein mitä tahansa sielunvaelluksesta aina kaikkeuteen sulautumiseen asti tai taivaan
tuuliksi muuttumista. Kukin saa valita, mihin haluaa uskoa. Kaikkien usko on yhtä hyvää, koska se on
täysin subjektiivista olemukseltaan. Uususkonnollisuuden vaikutus näkyy kasvavassa määrin hautajais-
rituaalien ja hautauksen muutoksissa. Polttohautauksen yleistymisen heijastaa sitä, vaikka se suurelta
osin tapahtunee käytännöllisistä syistä.

Kristinuskon ainutlaatuisuus

Ehkä voimakkaimmin kristillisiin kirkkoihin uususkonnollisuus on vaikuttanut kysymyksessä kristinuskon
ainutlaatuisuudesta ja uskonnollisesta pluralismista. Yhä harvinaisemmaksi käyvät sellaiset suomalaiset,
jotka pitävät Jeesusta Kristusta ainoana pelastustienä. Uususkonnollinen suvaitsevaisuus merkit-
see monille kristityillekin sitä, että Jumalan yleinen ilmoitus kaikkialla maailmassa nähdään muiden us-
kontojen syynä ja siksi ei-kristittyjen keskuudessa ilmenevää jaloa elämää ja uskonnollisuutta pidetään
”salattuna Kristuksen työnä”. Tosiasiassahan ei-kristilliset uskonnot eivät ole yleisen ilmoituksen jatket-
ta, vaan pyrkivät nimenomaan tukahduttamaan yleisen ilmoituksen, joka kuuluu ”laki - evankeliumi”
jaottelussa lain piiriin.

MUUTAMA NEUVO KOHDATESSAMME UUSUSKONNOLLISIA IHMISIÄ

1. Johda ihminen pitemmälle harhassaan. Jos hän on johdonmukainen, hän joutuu epätoivoon. Se on hyvä lähtökohta evankeliumille.
2. Kylvä epäilyä yhteisöjen vääriin rakenteisiin ja väärään auktoriteettiukseen.
3. Kerro positiivinen todistus omasta pelastuksestasi. Harhojen sitomilla ei ole sitä vapautta, mikä uskovalla kristityllä.
4. Opetta raamatullinen evankeliumi.
5. Huolehdi, että omaan laumaasi ei pääse susia sisälle.
6. Osoita ystävällisyyttä ja aitoa rakkautta!
7. Tiedosta millainen on oma sydämesi. Mitä päässäsi liikkuu. Reivaa oma ajattelusi Raamatun maailmankuvan mukaiseksi. Tunnista väärät sektorit.
8. ”Tätä lajia ei saa ulos muuten kuin rukouksella ja paastolla.”

KIRJALLISUUTTA

Suomeksi

Gurun kuolema, Rabindranath R. Maharaj, Dave Hunt, Päivä 2017

Leena huima: Jumala peilissä, uuden ajan ihminen etsii jumaluutta, karas-sana oy, isbn 951-655-409-1

Douglas R. Groothuis: Uuden aikakauden monet kasvot, New Age, Kirjaneliö, ISBN 951-600-777-5

Riku Rinne: Syvyyden kuilusta, Kuva ja Sana, ISBN 951-585-008-8

Barbara Szandorowska: Pimeää valoa, Päivä, ISBN 951-622-577-2

Tapio Kangasniemi: Magia lastenkirjallisuudessa, Uusi Tie, ISBN 951-619-363-3

M. Basilea Schlink: Uusi Aika, New Age, PerusSanoma Oy, ISBN 951-888-109-X

Pekka reinikainen: Noituuden paluu lääketieteeseen, kuva ja sana, isbn 951-9204-24-5

Pekka Reinikainen, Marja Rantanen: Parantajat, kuinka puoskarointi muuttui vaihtoehtolääketieteeksi, Kuva ja Sana, ISBN 951-9204-81-4

Kurt E. Koch: Voitto on sittenkin meidän, Ev.lut. Herätysseura, 1971

Marjut Vironhovi: Vapaaksi valkoisen valheen verkosta, Uusi Tie, ISBN 951-619-307-2

Paavo Hiltunen: Toronto ilmiö läpivalaistuksessa, Länsi-Suomen ev.lut. Kirjakustannus, ISBN 951-97445-0-9

Pentti Maljanen: Pääsin irti mormoneista, SLEY, ISBN 951-617-532-5

Neil T. Anderson: Vapauttava totuus, Päivä, ISBN 951-622-532-2

Juho Sankamo: Henkivallat, PerusSanoma 2014

Nee Watchman: Sielun piilevä voima, Kivioja/Päivä 2003

Vesa Ollilainen: Ihmeet ja äärikarismaattisuus, Uusi Tie 2017

Niemelä, Jussi (toim.): Vanhat jumalat, uudet tulkinnat: Näköaloja uusiin uskontoihin Suomessa, Uskontotiede 6. Helsinki: Helsingin yliopisto, uskontotieteen laitos, 2001

Englanniksi

The Spirit of Hinduism: A Christian perspective on Hindu thought David Burnett, Monarch Books 2007

Karma 'n' Chips The New Age of Asian Spirituality, Ram Gidoomal, Mike Fearon, Wimbledon Publishing Company 1994

The Spirit of Buddhism: A Christian perspective on Buddhist Thought, David Burnett, Monarch Books 2003

Unearthly Powers: A Christian's Handbook on Primal and Folk Religions, A Division of Thomas Nelson Publishers 1992

Dawning of the Pagan Moon: An investigation into the rise of Western paganism, Monarch Books 1991

God's Power Over Demon Power, Beryl Wickramaratne, The Lord Jesus' Ministries International 1987

Jehovah's Witnesses, Anthony A. Hoekema, The Paternoster Press 1972

Mormonism, Anthony A. Hoekema, The Paternoster Press 1972

The Moon is not the Son, James Bjornstrand, Dimension Books 1976

Christian Apologetics, Norman L. Geisler, Baker Book House 1990

Conversational Evangelism, Norman L. Geisler, David Geisler, Harvest House Publishers 2009